

This project is funded by the European Union

National Programme for Turkey 2014 – 2020
Instrument for Pre-Accession Assistance II

Hâkim ve Savcı Adaylarının Staj Verimliliğinin ve Etkinliğinin Artırılması Eşleştirme Projesi

Sözleşme No.: TR2015/RL/03/A3.5-01
Referans No.: EuropeAid/162288/ID/ACT/TR

CEZAİ KONULARDA ADLİ İŞ BİRLİĞİ

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ	3
2.BİRLEŞMİŞ MİLLETLER.....	7
2.1.- 20.12.1988 TARİHİNDE VİYANA, AVUSTURYA'DA İMZALANAN UYUŞTURUCU VE PSİKOTROP MADDELERİN KAÇAKÇILIĞINA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ.....	7
Diğer müteakip sözleşmeler, özellikle Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, uyuşturucular için de geçerli olan daha kapsamlı ifadeler içerir (ortak soruşturmalar veya 1988 Sözleşmesinde başlangıçta sağlanmayan gizli eylemler, elektronik gözetim veya diğer gözetim biçimleri gibi diğer özel soruşturma teknikleri). .	7
2.2.- 15 KASIM 2000 TARİHİNDE NEW YORK'TA KABUL EDİLEN SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ	7
2.3.- 31 EKİM 2003 TARİHİNDE MÉRIDA, MEKSİKA'DA İMZALANAN BM YOLSUZLUKLA MÜCADELE SÖZLEŞMESİ.....	12
2.4 TERÖRE İLİŞKİN ÇOK TARAFLI HUKUKİ ARAÇLAR.....	16
3.AVRUPA KONSEYİ.....	20
3.1 CEZAI KONULARDA KARŞILIKLI YARDIMLAŞMA: ÖZEL SORUŞTURMA TEDBİRLERİ.....	20
3.2 HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ.....	26
3.3 MUHAKEMENİN DEVRİ	28
3.4 SUÇLULARIN İADESİ.....	29
3.5 SİBER SUÇLAR	31
3.6 ÖNEMLİ HUSUSLAR.....	34
4.AVRUPA BİRLİĞİ.....	35
4.1 YASAL ÇERÇEVE. TEKİLLİKLER: KARŞILIKLI TANIMA BELGELERİ	35
4.2 AVRUPA TUTUKLAMA EMRİNE ÖZEL ATIF	38
4.2 KOLAYLAŞTIRICILAR	42
EK.....	48
AVRUPA KONSEYİ EK	48
1.VAKA ÇALIŞMALARI	53
VAKA A.....	53
VAKA B.....	53
3. EK ÇALIŞMA MATERYALLERİ	54
4. İLAVE OKUMA	55
5. EĞİTİM REHBERİ/PLANI.....	56
6. DEĞERLENDİRME FORMU	57

1. GİRİŞ

Devletin cezalandırma yetkisini (ius puniendi) kullanmasına yansıtılan geleneksel Devlet egemenliğinin bir ifadesi olan bir Devletin yargı makamlarının cezai yargı yetkisini kullanması, Devletin sınırlarıyla sınırlıdır. Diğer Devletlerin egemenliği, ilke olarak, üçüncü bir Devletin topraklarında usule ilişkin işlemlerin uygulanmasını engeller.

Sorun, çeşitli suç türlerinin, devlet sınırlarını aşan bir mekânsal boyuta yansıtılması ve bu sınır dışı boyutun cezai soruşturmada zorluklar ve sorunlar yaratmasıdır. Bu sorun, suç faaliyeti, coğrafi sınırlara kayıtsız, küresel bir boyutu olan siber uzaya yayıldığında daha da karmaşık hale gelmektedir. Tüm bu durumlarda, delillerin çoğuna erişim veya bu davranışların nasıl ve hangi koşullarda planlandığını veya gerçekleştirildiğini öğrenmek kaçınılmaz olarak diğer Devletlerin iş birliğini gerektirmektedir.

Ulus ötesi suçla mücadele, bu alanda ortak veya en azından benzer mevzuatın yanı sıra Devletler arasında koordinasyona yön vermek için çevik ve etkili araçların oluşturulması ihtiyacının altını çizmiştir.

Böylelikle, uluslararası adli iş birliği, yardım veya adli yardım sayesinde, genel olarak ve özellikle cezai konularda, Devletin kendi toprakları dışında adli süreç yürütmek mümkündür.

Uluslararası adli iş birliği, Devletlerin adalet yönetimini ve nihayetinde cezalandırma yetkisinin kullanılmasını sağlamak amacıyla birlikte hareket etmesi gereken koşulları belirleyen bir dizi ulus üstü araç anlamına gelmektedir. Bu belgeler, ulus ötesi suçlarla mücadele etmek için karşılanması gereken bütçeleri ve koşulları belirlemektedir.

Uluslararası adli iş birliğinin temeli artık yalnızca "uluslararası nezaket" değil, Devletlerin belirli çıkarlarının üstünde olan ve herhangi bir suçu cezasız bırakmamaya çalışan adaletin değeri ve yabancı bir unsur içerdikleri için aksi takdirde usul hakları ve güvenceleri makul olmayan bir şekilde azalacak olan ve bir adli sürece dahil olan ve süreçten önce, süreç sırasında veya sonrasında herhangi bir hakkından mahrum bırakılmaması gereken kişilerin

savunmasızlığına sebebiyet vermeden etkili adli koruma hakkının sağlanmasıdır.

Adli iş birliği, adli işlemler (yasal işlemler, ancak ihtiyati nitelikte) bağlamında geliştirilen katı adli iş birliği eylemlerini ve adli müdahale veya kontrol gerektirdiklerinde uluslararası adli iş birliği olarak kabul edilebilecek adli iş birliği mekanizmalarını (ortak soruşturma ekipleri, bilginin kendiliğinden iletilmesi, sınır ötesi gözetim veya gözlem ve "sıcak takip") içerir.

Bu bir dizi araç, ulus ötesi suç faaliyetleriyle etkili bir şekilde mücadele etmek için Devletler arasında çeşitli iş birliği ve eşgüdüm mekanizmaları oluşturulmasına imkan sağlayan iki taraflı veya çok taraflı Antlaşmalar veya Sözleşmeler aracılığıyla belirtilmiştir. Kısaca bu davranışların netleştirilmesinde, bu davranışlardan sorumlu kişilerin tespit edilmesinde ve her şeyden öte suç delillerinin ve suçtan sorumlu kişilerin yargılanması ve yaptırım için bir Devlettten diğerine naklinde ve suçun etkilerinin azaltılması ve sonuç olarak fayda elde edilmesi ve mağdurlara tazminat verilmesinde iş birliği imkanı sağlayan araçlar oluşturulmuştur.

Uluslararası iş birliği araçları, iki temel bileşen üzerine kurulmaktadır:

(a) Hem maddi (ceza ve yaptırım türleri) hem de usul (talimat tekniklerinin, araştırma yöntemlerinin, test eğitim sistemlerinin ve tek tip usul kanunlarının oluşturulması) açısından mevzuatın uyumlaştırılması. Çifte yargılamama ilkesi, birçok ulus ötesi iş birliği aracının temelindedir ve benzer koşullardaki tipik bir davranışın tanımı da bunun için önemlidir. Avrupa Birliği örneğinde, bu yaklaşım, devletler arasında güven ilkesi temelinde mevzuatın uyumlaştırılması ve kararların ve hükümlerin karşılıklı tanınmasına yönelik uzun bir süre boyunca geçerli olmuştur.

(b) Bilgi alışverişinin kolaylaştırılması, soruşturma makamları arasında doğrudan iletişim, ortak soruşturma planlaması ve iş birliği taleplerinin hızlı bir şekilde uygulanması yoluyla kolluk ve adli iş birliğinin iyileştirilmesi.

İş birliği, ikili Sözleşmeler ve Anlaşmalar yoluyla ve ayrıca çok taraflı veya bölgesel Antlaşmalar ve Sözleşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Devletler arasındaki ikili adli iş birliği anlaşmalarının yanında, hem küresel (Birleşmiş Milletler) hem bölgesel düzeylerdeki (diğerlerinin yanı sıra, Amerikan Devletleri Örgütü,

Afrika Birliği, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği) uluslararası kuruluşlar da önemli bir rol oynamıştır.

Birleşmiş Milletler (bundan böyle BM olarak anılacaktır), genel amaçlarla Birleşmiş Milletler Anlaşması'yla kurulmuş uluslararası bir kuruluştur. Bu nedenle, cezai konularda uluslararası adli iş birliğine ilişkin politikalar geliştirilmesi, BM'nin misyonuyla yakından bağlantılıdır.

BM'nin yıllardır en büyük endişelerinden biri, temel insan haklarının ve Uluslararası İnsancıl Hukukun temel ilkelerinin ciddi ve kitlesel ihlallerinden sorumlu kişilerin yargılanması ve cezalandırılması olmuştur. Bunun için birçok yol izlenmiştir:

Bir yandan, uluslararası topluma ve kişilerin hakkına karşı işlenen suçlarda Devletlerin cezai yargı yetkisinin evrensel olduğunun kabul edildiği davaların genişletilmesi ve Devletlerin bu tür suçlarla suçlananları kovuşturma veya iade etme yükümlülüğü teşvik edilmiştir.

Diğer taraftan, geçici organlar aracılığıyla (1993 yılında Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi ve 1994 yılında Rwanda Uluslararası Ceza Mahkemesi) Uluslararası Ceza Mahkemelerinin kurulmuş, daha sonra sürekli ve evrensel bir mahiyette kurulmuş (1998 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi) ve son olarak karma yapıdaki uluslararası mahkemeler teşvik edilmiştir (hem oluşum hem uygulanacak hukuk açısından) (Sierra Leone, Kamboçya, Doğu Timor, Kosova, Bosna Hersek, Irak ve Lübnan).

50 yıllık tarihi boyunca Birleşmiş Milletler tarafından onaylanan normatif araçların bir diğer değişmez önceliklerinden biri, organize suçun en ciddi tezahürlerine (terör, uluslararası organize suç, uyuşturucu kaçakçılığı ve yolsuzluk) karşı mücadelede uluslararası iş birliğini teşvik etmek olmuştur.

Bu üç alandaki Birleşmiş Milletler Uluslararası Sözleşmeleri (20.12.1988 tarihinde Viyana'da kabul edilen Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 15.11.2000 tarihinde New York'ta kabul edilen Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve 31.10.2003 tarihinde Merida, Meksika'da imzalanan BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi) hem cezai usul kuralları alanında hem de uluslararası, kolluk ve adli iş birliği alanında benzer olmaları nedeniyle daha da ayırt edicidir.

Esasen, adli yardımın ne olduğuna dair ilk tanım, 7. maddesinde kapsamlı bir iş birliği

biçimleri tanımı içeren Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinde öngörülmüştür. Bu tanım, kapsamlılığı nedeniyle, cezai konularda karşılıklı yardımlaşmaya ilişkin diğer ikili ve bölgesel sözleşmeler için ilham kaynağı olmuştur.

Bu Sözleşmelerde, belirlenebilecek bazı temel ilkeler vardır: suç türlerinin uyumlaştırılması, tüzel kişilerin yükümlülüğü, suçlara karşı zaman aşımı süresinin uzatılması, adli yargılamada özel kurallar belirlenmesi, mal varlığının müsadere edilmesine özel özen gösterilmesi, suç tanıklarının ve mağdurlarının korunması, soruşturma alanında ihtisaslaşmış makamlar oluşturulması, soruşturma ve kovuşturma makamları arasında azami iş birliği.

Öte yandan, Avrupa Konseyi'yle ilgili olarak, bu uluslararası kurum, ikili iş birliğinin sınırlarını aşan farklı Sözleşmeler aracılığıyla, XX. yüzyılın ikinci yarısı boyunca uluslararası adli iş birliğinin gerçek kaynağı olmuştur.

Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen en önemli uluslararası adli iş birliği sözleşmeleri, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (1957), Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi (1959) (bu Sözleşme ilk kez Adalet Bakanlıkları aracılığıyla aktarımdan kaçınarak acil istinabe müzekkereleri için INTERPOL aracılığıyla hakimler ve savcılar arasındaki doğrudan iletişim olasılığını belirtmiştir) ve Hükümlülerin Nakline Dair Avrupa Sözleşmesi (bu Sözleşme aracılığıyla bir Devlette hüküm giymiş bir kişi cezasını uyuğu olduğu Devlette veya bu kişinin dar bağları olan başka herhangi bir Devlette çekmek için başvurabilmektedir).

Antlaşmalar, Sözleşmeler ve Protokollerle birlikte, uluslararası adli işlemlerin koordinasyonunda önemli bir rol oynayan Avrupa Birliği düzeyinde operasyonel araçların varlığını vurgulamak da önemlidir:

- Eurojust: Üye Devletler arasında adli iş birliğini teşvik etmenin ve kolaylaştırmanın yanı sıra en ağır suç türleriyle mücadeleyi güçlendirmek için bir araç olan Avrupa ajansı.
- Avrupa Yargı Ağı: Farklı Devletlerin adli makamları arasında iletişimi ve farklı hukuk sistemleri ve bunların her birinde uygulanma yolları hakkındaki bilgi alışverişini kolaylaştırmak için Üye Devletlerde belirlenmiş adli temas noktaları ağı.
- İrtibat hakimleri: Görevleri, görevlendirildikleri Devletin yetkili adli veya idari hizmetleri ve makamlarıyla doğrudan irtibat aracılığıyla iş birliğini teşvik etmeyi ve artırmayı amaçlayan faaliyetler yürütmek olan hakimler ve/veya savcılar veya

uluslararası iş birliği alanında deneyimli yetkililer.

- Birden fazla devleti etkileyen cezai davranışların cezai soruşturmalarında uluslararası iş birliğini ifade eden ortak soruşturmalar.
- Yüksek teknoloji alanında suçla mücadeleyi kolaylaştırmak amacıyla oluşturulan G8 7/24 ağı.

Bunlar tek araçlar değildir. Aslında iş birliğini kolaylaştırmak ve bu alandaki Avrupa politikalarının uygulanmasını koordine etmek için aynı amaçla başka ağlar kurulmuştur: Schengen danışma ağı, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından sorumlu kişilerle ilgili olarak Avrupa temas noktaları ağı, Avrupa kişilikleri koruma ağı ve Avrupa suç önleme ağı. CEPOL, EUROPOL gibi diğer kurumlar veya danışma veya uzman grupları.

2. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

2.1.- 20.12.1988 TARİHİNDE VİYANA, AVUSTURYA'DA İMZALANAN UYUŞTURUCU VE PSİKOTROP MADDELERİN KAÇAKÇILIĞINA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

Bu Sözleşme, uyuşturucu kaçakçılığının ve her şeyden önce uluslararası kaçakçılığın ciddi sonuçlarıyla mücadele etmek için Devletler tarafından benimsenecek mekanizmalarla uluslararası olarak bağlantılı bir araçtır.

Uyuşturucuyla ilgili önleyici politikaların ana eylemi, farklı suç türlerine ilişkin olarak mevzuat uyumlaştırma ilkesine uyulmasını gerektirir. Bu nedenle Sözleşme, narkotik uyuşturucuların, psikotropaların kaçakçılığı ile bağlantılı davranışların ve bunlardan elde edilen faydalardan yararlanan bu faaliyetlerin liderlerinin suçlanmasına özellikle dikkat etmektedir: kara para aklama (madde 3), Devletlerin mal varlığını müsadere (madde 5) ve suçlara karşı zaman aşımı süresinin uzatılması (madde 3:8).

Suçluların iadesine ilişkin kurallar (madde 6), delillerin toplanması ve suçluların yargılanmasına ilişkin adli yardımlaşma (madde 7), davaların nakli (madde 8), bilgi paylaşımı (madde 9) ve özel soruşturma yöntemlerinin kullanılması ve özellikle kontrollü teslimatlar (madde 11) sözleşmede belirtilmiştir.

Diğer müteakip sözleşmeler, özellikle Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, uyuşturucular için de geçerli olan daha kapsamlı ifadeler içerir (ortak soruşturmalar veya 1988 Sözleşmesinde başlangıçta sağlanmayan gizli eylemler, elektronik gözetim veya diğer gözetim biçimleri gibi diğer özel soruşturma teknikleri).

2.2.- 15 KASIM 2000 TARİHİNDE NEW YORK'TA KABUL EDİLEN SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

Sözleşmenin amacı, çeşitli ulusal yasalara dahil edilecek son derece önemli bazı suç türü tanımlarının yanı sıra usul araçlarını şekillendirerek, organize ve sınır aşan suçlarla daha etkili bir şekilde mücadele etmek için Devletler arasındaki iş birliğini teşvik etmektir.

Sözleşme, organize bir suç grubunu içeren çok uluslu nitelikteki ağır suçlar için geçerlidir. Bu nedenle, organize bir suç grubuna katılma, suç gelirlerinin aklanması, yolsuzluk ve adaletin engellenmesi Sözleşme'nin "hedef" suçları olarak kabul edilir.

Sözleşmeye göre, "Örgütlü suç grubu" doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir [madde 2, fıkra (a)].

Organize suçlar, yüksek hapis cezaları (Sözleşmeye göre 4 yıldan fazla hapis) ile cezalandırılan ağır suçların yanı sıra, ekonomik ve mali suçları, bilgisayar ile ilgili suçları, çevre suçlarını, uluslararası uyuşturucu madde, silah, pornografi, insan ticareti suçlarını, çocuk fuhşunu, terörü, vergi kaçırma ve casusluğu kapsar.

Sözleşme, her Taraf Devlete, örgütlü suç gruplarının karıştığı ağır suçlara iştirak etmeleri açısından tüzel kişileri kendi hukuk ilkeleri uyarınca sorumlu tutması yükümlülüğü getirmektedir. Tüzel kişilerin sorumluluğunun cezai, medeni veya idari olabileceği ve cezai veya cezai olmayan müeyyidelerin etkin, orantılı ve caydırıcı olması gerektiği belirtilmektedir.

Taraf Devletler, iç hukuklarının elverdiği en geniş biçimde bu Sözleşmede belirtilen suçlardan elde edilen gelir veya değeri bunlara tekabül eden mal varlığı veya bu Sözleşmede belirtilmiş suçlarda kullanılmış veya kullanılması amaçlanan mal varlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç gereçlerin müsaderesinin sağlanması için gerekli önlemleri alacaklardır.

Sözleşme, uluslararası adli iş birliği alanında, önemli hükümler içermektedir:

A) Müsadere amacıyla uluslararası iş birliği

Bir Taraf Devlet, suçtan elde edilen gelir, mal varlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç gereçlerin müsadere için yargılama yetkisine sahip başka bir Taraf Devletten aldığı talep üzerine şu hususları kendi yasal sistemi çerçevesinde mümkün olan en geniş ölçüde yerine getirecektir: bu talebi, bir müsadere kararının verilmesi ve böyle bir kararın verilmiş olması durumunda infazı amacıyla kendi yetkili makamlarına iletecektir ve talepte bulunulan bir Taraf Devlet, talepte bulunan Taraf Devletin ülkesindeki bir mahkeme tarafından verilen müsadere kararını talep çerçevesinde uygulamak amacıyla kendi yetkili makamlarına iletecektir.

Ayrıca suç geliri, mal varlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin tespiti, izlenmesi ve dondurulması veya bunlara el konulması için önlemler alacaktır.

Taraf Devletler, iç hukukunun izin verdiği ölçüde ve talepte öngörüldü ise, suçun mağdurlarına tazminat verilebilmesi veya bu suç gelirinin veya mal varlığının yasal sahiplerine iade edilebilmesi için müsadere edilmiş suç geliri veya mal varlığının talepte bulunan Taraf Devlete iade edilmesini öncelikle değerlendirecektir.

B) Yargı yetkisi

Her Taraf Devlet, suçun kendi ülkesinde işlenmesi halinde veya suçun bir Taraf Devletin bayrağını taşıyan bir gemide veya hava taşıtında işlenmiş olması ve suçun işlendiği anda o gemi veya hava taşıtının, o Taraf Devletin mevzuatına uygun olarak kayıtlı olması halinde yargılama yetkisini tesis etmekle yükümlüdür.

Her Taraf Devlet ayrıca suç isnat edilen ve kendi ülkesinde bulunan bir kişiyi, sırf vatandaşı olması gerekçesiyle iade etmediği takdirde, bu Sözleşmedeki suçlara ilişkin yargılama yetkisini tesis etmek zorundadır.

Suç ilgili Taraf Devletin bir vatandaşına karşı işlendiğinde, suç ilgili Taraf Devletin vatandaşı olan bir kişi tarafından veya o Devletin ülkesinde mutad olarak oturan vatansız bir kişi tarafından işlendiğinde, suç örgütlü bir suç grubuna iştirakse ve o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesinde ağır bir suç işlemek amacıyla işlenmişse veya suçun kara para aklama olduğu hallerde suç o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesi içinde başka bir kara para

aklama suçu işlemek amacıyla işlenmişse yargı yetkisi yine tesis edilebilir.

C) Karşılıklı adli yardım

Bu alanda Sözleşme, ilgili Taraf Devletler arasında adli yardıma ilişkin ikili bir antlaşmanın ölçülmemesi koşuluyla uygulanacak bir dizi ilke ve yükümlülük belirler. Devletler Uluslararası Sözleşmeyi uygulamaya karar vermedikçe, mevcut olduğu durumlarda, tercihen ikili antlaşma uygulanacaktır.

Sözleşme, Taraf Devletlere, bu Sözleşmede yer alan suçlara ilişkin soruşturmalarda, kovuşturmalarda ve yargı işlemlerinde birbirlerine en geniş ölçüde karşılıklı adli yardımı sağlamaları ve talepte bulunan Taraf Devletin suçlar, suçların mağdurları, tanıkları, geliri, araçları veya delillerinin, talepte bulunulan Taraf Devlette olması ve suça örgütlü bir suç grubunun karışması dahil, mahiyetleri itibarıyla sınır aşan suçlar olduklarından şüphelenmek için makul nedenler görmesi halinde, birbirlerine karşılıklılık esasına göre aynı şekilde yardım etmeleri yükümlülüğü getirmektedir.

Karşılıklı adli yardım, aşağıdaki amaçlardan herhangi birisi için talep edilebilir:

- a) Delil toplamak veya kişilerin ifadesini almak,
- b) Adli belgelerin tebliğini sağlamak,
- c) Arama, el koyma ve dondurma işlemlerini yerine getirmek,
- d) Eşya ve yer incelemesi yapmak,
- e) Bilgileri, delil olabilecek şeyleri ve bilirkişi görüşlerini temin etmek,
- f) Resmi daire, banka, şirket ve ticaret kayıtları ve mali kayıtlar dahil, ilgili belge ve kayıtların asıllarını veya onaylı kopyalarını temin etmek,
- g) Delil temin etme amacıyla suç gelirlerinin, mal varlığının, araç-gereçlerin ve diğer şeylerin tespiti ve takibi,
- h) Kişilerin, talepte bulunan Taraf Devlette gönüllü olarak mahkeme huzuruna çıkmalarını kolaylaştırmak,
- i) Talepte bulunulan Taraf Devletin iç hukukuna aykırı olmayan diğer her türlü yardımı sağlamak.

Bununla birlikte, Taraf Devletler, önceden bir talep olmaksızın, soruşturmaları ve yargılamayı yürütmeye veya başarılı bir şekilde sonuçlandırmada diğer bir Taraf Devletin makamlarına yardımcı olacağına veya bunların o Taraf Devletçe bir talep yapılmasıyla

sonuçlanacağına inandıkları takdirde bilgi paylaşımında bulunabilirler.

Taraf Devletler, banka gizliliği gerekçesiyle karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedemezler ancak talep konusu eylemin her iki taraf bakımından da suç sayılmaması gerekçesiyle karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedebilirler. Bununla beraber, talepte bulunulan Taraf Devlet, eylemin kendi iç hukukuna göre bir suç teşkil etmemesi halinde dahi, uygun gördüğünde, kendi takdir ettiği ölçüde yardım sağlayabilir.

Sözleşmede ayrıca bir Taraf Devletin ülkesinde tutuklu veya cezasını çekmekte olan bir kişinin, teşhis, tanıklık veya başka suretle bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için delil toplamada yardım sağlamak amaçlarıyla başka bir Taraf Devlette bulunması talep edildiğinde, aşağıdaki koşullar sağlandığı takdirde nakledilebileceği belirtilmektedir: Kişi, bilerek ve özgürce rıza gösterirse ve her iki Taraf Devletin yetkili makamları mutabık kalırlarsa. Nakil her zaman hususilik ilkesine tabidir. Yani kişinin nakledildiği bir Taraf Devlet kabul etmedikçe, nakledilen kişi, gönderen Devletin ülkesinden ayrılışından evvelki eylemleri, ihmalleri veya mahkumiyetleriyle ilgili olarak, nakledileceği Devletin ülkesinde kanuni takibe maruz bırakılamayacak, gözaltına alınamayacak veya şahsi hürriyeti bağlayıcı herhangi bir sınırlamaya tabi tutulamayacaktır.

Sözleşmede ayrıca karşılıklı adli yardım taleplerinin içeriği belirtilmektedir (madde 18.15):

- a) Talebi yapan makamın adı,
- b) Talebin ilgili olduğu soruşturma, kovuşturma veya yargı işlemlerinin konusu ve mahiyeti ve soruşturmayı, kovuşturmayı ve yargı işlemlerini yürüten makamın adı ve görevleri,
- c) Adli belgelerin tebliği amacıyla yapılanların dışındaki taleplerde, ilgili olayların bir özeti,
- d) İstenen yardımın tanımı ve talepte bulunan Taraf Devletin uyulmasını istediği özel bir usulün açıklaması,
- e) Mümkün olduğu takdirde, ilgili herhangi bir kişinin kimliği, yeri ve uyruğu,
- f) Delilin, bilginin veya işlemin hangi amaçla istendiği.

Mümkün olduğu ve iç hukukun temel ilkeleriyle uyumlu olduğu her durumda, bir kişi bir Taraf Devletin ülkesinde bulunduğu ve bu kişinin diğer Taraf Devletin adli makamları

tarafından tanık veya bilirkişi olarak dinlenmesi gerektiğinde, eğer söz konusu kişinin talepte bulunan Taraf Devletin ülkesinde şahsen hazır bulunması mümkün veya arzulanan bir durum değilse, talepte bulunulan Taraf Devlet, diğerinin talebi üzerine, dinlemenin video konferansı ile yapılmasına izin verebilir.

Talepte bulunan Taraf Devlet, talebe konu soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için talepte bulunulan Taraf Devlet tarafından verilen bilgiyi veya delili, talepte bulunulan Taraf Devletin önceden rızası olmaksızın, talepte belirtilen amaçlar dışında aktarmayacak veya kullanmayacaktır.

D) Ortak soruşturma ekipleri

Sözleşme, bir veya daha fazla Taraf Devlette soruşturma, kovuşturma veya adli takibat konusu olan meselelere ilişkin yetkili makamlar vasıtasıyla ortak soruşturma mercileri oluşturmak amacıyla ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapma olasılığı sağlamaktadır. Bu tür anlaşmaların veya düzenlemelerin mevcut olmaması halinde, ortak soruşturmalar her olay için ayrı ayrı yapılacak anlaşmalarla da yürütülebilir.

E) Özel soruşturma yöntemleri

Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin temel ilkelerince cevaz verilmişse, imkanları ölçüsünde ve kendi iç hukukunca belirlenmiş koşullara göre, gerekli gördüğünde, örgütlü suçla etkin olarak mücadele etmek amacıyla, kendi topraklarında yetkili makamlar tarafından kontrollü teslimatın uygun şekilde kullanımı (malların tespiti ve dokunulmamış olarak veya tamamen veya kısmen yeri değiştirilmiş veya başka bir malın yerine konmuş olarak sevkiyatın devam etmesine izin verilmesi dahil olmak üzere) ve elektronik veya başka biçimlerde izleme veya gizli operasyonlar gibi diğer özel soruşturma yöntemlerinin kullanımına imkan verecek önlemleri alacaktır.

2.3.- 31 EKİM 2003 TARİHİNDE MÉRIDA, MEKSİKA'DA İMZALANAN BM YOLSUZLUKLA MÜCADELE SÖZLEŞMESİ

Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi, uluslararası toplumun yolsuzlukla savaşıarak yolsuzluğu önlemeye kararlı olduğunu açıkça ortaya koymakta ve dürüstlük, hukukun üstünlüğünün gözetilmesi, hesap verebilirlik ve şeffaflık gibi temel değerlerin kalkınmayı teşvik etmek ve dünyamızı herkes için daha iyi bir yer haline getirmek

için önemini yinelemektedir.

Sözleşmenin amaçları: (a) Yolsuzluğun önlenmesi ve yolsuzlukla mücadelenin daha etkin ve verimli kılınmasına yönelik önlemlerin teşvik edilmesi ve güçlendirilmesi, (b) Varlıkların geri alınması dâhil olmak üzere, yolsuzluğun önlenmesi ve yolsuzlukla mücadelede uluslararası iş birliği ve teknik yardımlaşmanın teşvik edilmesi, kolaylaştırılması ve desteklenmesi ve (c) Dürüstlüğün, hesap verilebilirliğin ve kamusal işler ile kamu mallarının düzgün yönetiminin teşvik edilmesidir.

Bu alandaki uluslararası Sözleşmelerin temel amaçlarından biri, çeşitli hukuk sistemlerinde cezai suçların uyumlaştırılmasıdır. BM Sözleşmesi, tüm alanı kapsayan ve bu alanda Devletler tarafından kabul edilebilecek bir dizi suç türü belirlemektedir.

Bu bağlamda, Sözleşme, her Taraf devletin, kasten işlenmesi halinde, ulusal kamu görevlilerinin rüşveti, yabancı kamu görevlilerinin ve uluslararası kamu kuruluşu görevlilerinin rüşveti, malvarlığının kamu görevlilerince zimmete geçirilmesi, kötüye kullanılması ya da diğer biçimlere dönüştürülmesi, nüfuz ticareti, görevi kötüye kullanma, haksız zenginleşme, özel sektörde rüşvet veya zimmet, suç gelirinin aklanması ve adaletin engellenmesini suç olarak düzenleyen yasal ve diğer gerekli önlemleri alacağını belirtmektedir.

Uluslararası adli iş birliği alanında, Sözleşme, doğası gereği sınır aşan organize suç alanında daha önce imzalanan sözleşmeye benzer önemli hükümler getirmektedir. Genel ilke, Taraf Devletlerin cezai konularda iş birliği yapması ve çifte cezalandırılabilirliğin zorunlu olduğu hallerde, eğer adli yardımlaşma talebine konu suçu oluşturan fiil iki Taraf Devletin yasalarına göre de bir adli suç ise, kendisinden talepte bulunulan Taraf Devletin yasalarının bu suçu talepte bulunan Taraf Devletin yasalarıyla aynı kategoriye koymasına ya da aynı terminolojiyle adlandırmasına bakılmaksızın, bu zorunluluğun yerine getirilmiş sayılmasıdır.

A) Yargı yetkisi

Her Taraf Devlet, suç, o Taraf Devletin ülkesinde işlenirse veya suç, işlendiği sırada o Taraf Devletin bayrağını taşıyan bir gemide veya o Taraf Devletin mevzuatına uygun olarak kayıtlı olan hava taşıtında işlenirse yargılama yetkisini tesis etmekle yükümlüdür.

Her Taraf Devlet ayrıca suç isnat edilen ve kendi ülkesinde bulunan bir kişiyi, sırf vatandaşı olması gerekçesiyle iade etmediği takdirde, bu Sözleşmedeki suçlara ilişkin yargılama yetkisini tesis etmek zorundadır.

Suç ilgili Taraf Devletin bir vatandaşına karşı işlendiğinde, suç ilgili Taraf Devletin vatandaşı olan bir kişi tarafından veya o Devletin ülkesinde mutad olarak oturan vatansız bir kişi tarafından işlendiğinde, suç örgütlü bir suç grubuna iştirakse ve o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesinde ağır bir suç işlemek amacıyla işlenmişse veya suçun kara para aklama olduğu hallerde suç o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesi içinde başka bir kara para aklama suçu işlemek amacıyla işlenmişse yargı yetkisi yine tesis edilebilir.

B) Karşılıklı adli yardım

Bu alanda Sözleşme, ilgili Taraf Devletler arasında adli yardıma ilişkin ikili bir antlaşmanın ölçülmemesi koşuluyla uygulanacak bir dizi ilke ve yükümlülük belirler. Devletler Uluslararası Sözleşmeyi uygulamaya karar vermedikçe, mevcut olduğu durumlarda, tercihen ikili antlaşma uygulanacaktır.

Sözleşme, Taraf Devletlere, bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin soruşturma, kovuşturma ve yargılamalarda birbirlerine en geniş ölçüde karşılıklı adli yardımı sağlama yükümlülüğü getirmektedir.

Karşılıklı adli yardım, Örgütlü Suçla Mücadele Sözleşmesinde belirtilen herhangi bir amaç için talep edilebilir. Bununla birlikte, Sözleşmede aşağıdaki hususlara atıfta bulunmaktadır:

- a) Suç gelirinin önleme amaçlı tespit edilmesi, el koyulması ve yerinin tespit edilmesi,
- b) Varlıkların geri alınması.

Bununla birlikte, Taraf Devletler, önceden bir talep olmaksızın, soruşturmaları ve yargılamayı yürütmeye veya başarılı bir şekilde sonuçlandırmada diğer bir Taraf Devletin makamlarına yardımcı olacağına veya bunların o Taraf Devletçe bir talep yapılmasıyla sonuçlanacağına inandıkları takdirde bilgi paylaşımında bulunabilirler.

Taraf Devletler, banka gizliliği gerekçesiyle karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedemezler ancak talep konusu eylemin her iki taraf bakımından da suç sayılmaması

gerekçesiyle karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedebilirler. Bununla beraber, talepte bulunulan Taraf Devlet, eylemin kendi iç hukukuna göre bir suç teşkil etmemesi halinde dahi, uygun gördüğünde, kendi takdir ettiği ölçüde yardım sağlayabilir.

Sözleşmede ayrıca bir Taraf Devletin ülkesinde tutuklu veya cezasını çekmekte olan bir kişinin, teşhis, tanıklık veya başka suretle bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için delil toplamada yardım sağlamak amaçlarıyla başka bir Taraf Devlette bulunması talep edildiğinde, aşağıdaki koşullar sağlandığı takdirde nakledilebileceği belirtilmektedir: Kişi, bilerek ve özgürce rıza gösterirse ve her iki Taraf Devletin yetkili makamları mutabık kalırlarsa. Nakil her zaman özellik ilkesine tabidir. Yani kişinin nakledildiği bir Taraf Devlet kabul etmedikçe, nakledilen kişi, gönderen Devletin ülkesinden ayrılışından evvelki eylemleri, ihmalleri veya mahkumiyetleriyle ilgili olarak, nakledileceği Devletin ülkesinde kanuni takibe maruz bırakılamayacak, gözaltına alınamayacak veya şahsi hürriyeti bağlayıcı herhangi bir sınırlamaya tabi tutulamayacaktır.

Sözleşmede ayrıca önceki Sözleşmede belirtilenlere benzer olarak karşılıklı adli yardım taleplerinin içeriği belirtilmektedir (madde 46.15).

Mümkün olduğu ve iç hukukun temel ilkeleriyle uyumlu olduğu her durumda, bir kişi bir Taraf Devletin ülkesinde bulunduğu ve bu kişinin diğer Taraf Devletin adli makamları tarafından tanık veya bilirkişi olarak dinlenmesi gerektiğinde, eğer söz konusu kişinin talepte bulunan Taraf Devletin ülkesinde şahsen hazır bulunması mümkün veya arzulanan bir durum değilse, talepte bulunulan Taraf Devlet, diğerinin talebi üzerine, dinlemenin video konferansı ile yapılmasına izin verebilir.

Talepte bulunan Taraf Devlet, talebe konu soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için talepte bulunulan Taraf Devlet tarafından verilen bilgiyi veya delili, talepte bulunulan Taraf Devletin önceden rızası olmaksızın, talepte belirtilen amaçlar dışında aktarmayacak veya kullanmayacaktır.

Taraf Devletler, bu Sözleşmeye uygun olarak ihdas edilen suçların kovuşturulması amacıyla ceza yargılamalarının birbirlerine nakledilmesi olanağını, bu naklin adaletin tecellisi bakımından yararlı görüldüğü durumlarda, özellikle birden fazla yargı yetkisinin söz konusu olduğu hallerde, kovuşturmanın tek merkezde toplanması düşüncesiyle değerlendireceklerdir.

C) Ortak soruşturma ekipleri

Sözleşme, bir veya daha fazla Taraf Devlette soruşturma, kovuşturma veya adli takibat konusu olan meselelere ilişkin yetkili makamlar vasıtasıyla ortak soruşturma mercileri oluşturmak amacıyla ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapma olasılığı sağlamaktadır. Bu tür anlaşmaların veya düzenlemelerin mevcut olmaması halinde, ortak soruşturmalar her olay için ayrı ayrı yapılacak anlaşmalarla da yürütülebilir.

D) Özel soruşturma yöntemleri

Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin temel ilkelerince cevaz verilmişse, imkanları ölçüsünde ve kendi iç hukukunca belirlenmiş koşullara göre, gerekli gördüğünde, örgütlü suçla etkin olarak mücadele etmek amacıyla, kendi topraklarında yetkili makamlar tarafından kontrollü teslimatın uygun şekilde kullanımı (malların tespiti ve dokunulmamış olarak veya tamamen veya kısmen yeri değiştirilmiş veya başka bir malın yerine konmuş olarak sevkiyatın devam etmesine izin verilmesi dahil olmak üzere) ve elektronik veya başka biçimlerde izleme veya gizli operasyonlar gibi diğer özel soruşturma yöntemlerinin kullanımına imkan verecek önlemleri alacaktır.

Sözleşme, Taraf Devletleri, bu tür özel soruşturma tekniklerinin uluslararası iş birliği çerçevesinde kullanımı için uygun ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapmaya teşvik etmektedir. Bu tür bir anlaşma veya düzenlemenin mevcut olmaması halinde, bu tür soruşturma tekniklerinin uluslararası çerçevede kullanımına yönelik kararlar her olay için ayrı ayrı alınacaktır.

F) Varlıkların geri alınması

Diğer bir Taraf Devletten ülkesinde bulunan suç gelirleri, malvarlığı, teçhizat ve diğer araç-gereçlerin müsaderesi için talep alan bir Taraf Devlet, iç hukuk sistemi dâhilinde mümkün olan en geniş ölçüde bu talebi, bir müsadere kararının verilmesi ve böyle bir kararın verilmesi durumunda infazı amacıyla, kendi yetkili makamlarına iletecek ve talepte bulunan Taraf Devletin ülkesindeki bir mahkeme tarafından verilen müsadere kararını, talep çerçevesinde infaz edilmek üzere, yetkili makamlarına iletecektir.

Ayrıca suç gelirleri, malvarlığı, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin tespiti, izlenmesi ve dondurulması veya bunlara el konulması için önlemler alacaktır.

Taraf Devletler, iç hukukunun izin verdiği ölçüde ve talepte öngörüldü ise, suçun mağdurlarına tazminat verilebilmesi veya bu suç gelirinin veya mal varlığının yasal sahiplerine iade edilebilmesi için müsadere edilmiş suç geliri veya mal varlığının talepte bulunan Taraf Devlete iade edilmesini öncelikle değerlendirecektir.

2.4 TERÖRE İLİŞKİN ÇOK TARAFLI HUKUKİ ARAÇLAR

Evrensel bir terör tanımına ulaşmanın zorluğu, bu alanda çeşitli sektörel sözleşmeleri benimseme yolunun (kapsamlı bir sözleşme değil), bir sistem kurmayı amaçlayan uluslararası hukukun diğer kurallarıyla birlikte seçildiği anlamına gelir.

Şu ana kadar 13 hukuki araç (sözleşmeler, protokoller ve değişiklikler) geliştirilmiştir:

- Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere ilişkin Sözleşme ("Tokyo Sözleşmesi").
- Uçakların Kanun Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşme ("Lahey Sözleşmesi").
- Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanun Dışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşme ("Montreal Sözleşmesi").
- Diploması Ajanları da Dahil Olmak Üzere Uluslararası Korunan Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi.
- Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşme.
- Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Sözleşmesi.
- Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havaalanlarında Kanun Dışı Şiddet Olaylarının Önlenmesine İlişkin Protokol.
- Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme.
- Kıta Sahanelğinde Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokol.
- Plastik Patlayıcıların Teşhisi Amacıyla İşaretlenmesi Sözleşmesi.
- Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme.
- Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme.
- Nükleer Terörizmin Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme.

Bu Sözleşmeler, düzenlemelerinde bir sistem olarak kabul edilen bir tür Terörist Suçları Kanunu içeren bir suç ilişkisini bile içermektedir. Aynı zamanda, Taraf Devletlerin bir takım

yükümlülüklerini de tesis ederler:

- Farklı sözleşmelerde tanımlanan suçları ulusal kanunlarda suç olarak sayma yükümlülüğü.
- Her Devlette, suçluların iadesinin uygun olmadığı durumlarda, bu suçlarla ilgili olarak "evrensel yargı yetkisi" ilkesinin uygulanması.
- Bu suçların siyasi suç olarak kabul edilmemesi.
- Bu suçları hem önlemek hem de kovuşturmak için uluslararası iş birliği biçimleri oluşturulması.
- İnsan haklarının korunması ve gözetilmesine ilişkin maddeler belirlenmesi.

Birleşmiş Milletler, Sözleşmelerle birlikte Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi Kararlarıyla da terörle mücadeleye katkıda bulunmuştur.

Bunlardan ilki, 08.09.2006 tarihinde kabul edilen Birleşmiş Milletler Küresel Terörle Mücadele Stratejisidir. Strateji, ekinde bir eylem planı bulunan bir Karar (A/RES/60/288) şeklindedir ve terörle mücadele alanında ulusal, bölgesel ve uluslararası çalışmaları geliştirmek için tek bir araç olmayı amaçlamaktadır. Önemli olan, BM üyelerinin terörle mücadelede bir strateji ve operasyonel bir yaklaşım üzerinde anlaşmasıdır.

Güvenlik Konseyi, terörizmin önlenmesine ilişkin kapsamlı ve önemli ilke beyanları kabul etmiştir. Bunlar, en azından söz bilimi açısından açıktır ve inkar edilemez şekilde Devletlerin terörü önleme ve bastırma görevlerini geliştirmektedir. Bu kararlardan en önemlisi, 2001 yılındaki UNSCR 1373 sayılı karardır. Bu karar, Devletlere, iç hukuk kapsamında belirli eylemlerin suç sayılması da dahil olmak üzere belirli eylemlerde bulunmalarını zorunlu kılan bir süper yasama kararı olarak adlandırılmıştır.

Bu karar vasıtasıyla, Güvenlik Konseyi tüm Devletlerin aşağıdaki hususları yerine getirmesine karar vermiştir:

- (a) Terör eylemlerinin finansmanını önlemek ve engellemek.
- (b) Terör eylemleri gerçekleştirmek için fonların kullanılması amacıyla veya kullanılacağı bilgisi dahilinde, vatandaşları tarafından veya kendi topraklarında herhangi bir yolla, doğrudan veya dolaylı olarak fonların kasıtlı olarak sağlanmasını veya toplanmasını cezalandırmak.
- (c) Terör eylemlerini gerçekleştiren veya gerçekleştirmeye teşebbüs eden veya terör

eylemlerine katılan veya bu eylemleri kolaylaştıran kişilerin, bu şahıslar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunan veya kontrol edilen kuruluşların ve bu kişi ve kuruluşlar adına veya onların emriyle hareket eden kişi ve kuruluşların fonlarını ve diğer mali varlıklarını veya ekonomik kaynaklarını gecikmeden dondurmak.

- (d) Vatandaşlarının veya kendi topraklarındaki herhangi bir kişi ve kuruluşun, bu kişi ve kuruluşların yararına herhangi bir fon, finansal varlık veya ekonomik kaynak veya finansal veya diğer ilgili hizmetleri doğrudan veya dolaylı olarak kullanıma sunmasını yasaklamak.

Aynı şekilde, Güvenlik Konseyi tüm Devletlere aşağıdaki hususları yerine getirmeleri için çağrıda bulunmuştur:

- (a) Özellikle teröristlerin veya terör ağlarının eylemleri veya hareketleri, sahte veya tahrif edilmiş seyahat belgeleri, silah, patlayıcı veya hassas malzemelerin kaçakçılığı, terörist gruplar tarafından iletişim teknolojilerinin kullanılması ve terörist grupların kitle imha silahlarına sahip olmasının yarattığı tehdit ile ilgili olarak operasyonel bilgi alışverişini yoğunlaştırmanın ve hızlandırmanın yollarını bulmak.
- (b) Terörist eylemlerin işlenmesini önlemek için uluslararası ve iç hukuka uygun olarak bilgi alışverişinde bulunmak ve idari ve adli konularda iş birliği yapmak.
- (c) Terörist saldırıları önlemek ve bastırmak için özellikle ikili ve çok taraflı düzenlemeler ve anlaşmalar yoluyla iş birliği yapmak ve bu tür eylemlerin faillerine karşı önlem almak.

Diğer önemli yasal dönüm noktaları arasında, tüm Üye Devletlerde bir dizi geniş kapsamlı yasal yükümlülükler oluşturarak daha önce bahsedilen UNSCR 1373 sayılı karar tarafından belirlenen modeli temel alan 24 Eylül 2014 tarihli UNSCR 2178 sayılı karar bulunmaktadır.

Güvenlik Konseyi, Mart 2019'da, resmi olarak terörizmin finansmanına odaklanan başka bir terörizm kararı olan UNSCR 2462 sayılı kararı kabul etmiştir.

Bu Karar, 1373 (2001) sayılı kararını ve özellikle tüm Devletlerin terör eylemlerinin finansmanını önleyeceği ve bastıracağı ve terörist grup üyelerinin askere alınmasını engellemek ve teröristlere silah tedarikini ortadan kaldırmak dahil olmak üzere terör eylemlerine karışan kuruluşlara veya kişilere aktif veya pasif herhangi bir şekilde destek sağlamaktan kaçınacağına ilişkin kararlarını yeniden teyit etmektedir.

Ayrıca 1373 sayılı kararda, tüm Üye Devletlerin, terör eylemleri gerçekleştirmek için fonların kullanılması amacıyla veya kullanılacağı bilgisi dahilinde, vatandaşları tarafından veya kendi topraklarında herhangi bir yolla, doğrudan veya dolaylı olarak fonların kasıtlı olarak sağlanmasını veya toplanmasını cezalandıracağı ve 2178 sayılı kararda tüm Üye Devletlerin yabancı teröristlerin seyahatleri, askere alınması ve finansmanı ile ilgili ciddi cezai suçlar tesis edeceği vurgulanmaktadır.

Aynı zamanda, Üye Devletlerin, bu kararda öngörüldüğü üzere terörizmin finansmanına karşı alınan tedbirler de dahil olmak üzere, terörizme karşı alınan tüm tedbirlerin, uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku ve uluslararası mülteci hukuku dahil olmak üzere uluslararası hukuk kapsamındaki yükümlülüklerine uymasını sağlamasını talep etmektedir.

Aslında güçlü ve etkili terörle mücadele politikaları insan haklarının gözetilmesi ile bağdaşmaz. Aksine, şüpheli teröristleri soruşturmak ve yargılamak için geçerli uluslararası hukuka uygun sağlam, yasal araçlar geliştiren Devletlerin, bu şüphelilerin peşinde insan haklarını gözetme olasılıkları daha yüksektir. Dahası, terörle mücadele çabaları, insan hakları yükümlülüklerine ve hukukun üstünlüğüne dayandığında en iyi şekilde başarıya ulaşabilir.

Cezai konularda uluslararası iş birliği mekanizmaları, terörizmi etkili ve verimli bir şekilde önlemek ve buna karşılık vermek için de temeldir.

Bu anlamda, uluslararası iş birliğiyle ilgili hususlar da dahil olmak üzere, terörizme karşı etkili ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir ceza adaleti sektörü müdahalesi için Terörle Mücadele Küresel Forumu tarafından bu bağlamda tanımlanan iyi uygulamaları vurgulamak önemlidir.

Özellikle bu son bağlamda, Terörle Mücadele Küresel Forumu Rabat Muhtırasını iyi uygulama olarak belirtmektedir (İyi Uygulama 9: "Terörle Mücadele Konularında Uluslararası İş Birliğini Teşvik Etmek İçin Uygulamalar ve Prosedürler Geliştirilmesi"):

- Terörizm genellikle ulusal sınırları aştığı için terörizme karşı ceza adaletinin tepkisi için zamanında ve etkili uluslararası iş birliği zorunludur. Bu iş birliği, iade ve karşılıklı adli yardım gibi resmi uluslararası yardımı içerir ancak bunlarla sınırlı değildir. Tek bir merkezi makamın belirlenmesi, diğer Devletlere yardım taleplerini

iletmek ve çabaları koordine etmek için yetkili makamı bulmada yardımcı olmanın bir yolu olabilir. Resmi uluslararası iş birliğinin etkililiği ve verimliliği şu hususlar yoluyla artırılacaktır: a) uluslararası yardım taleplerine etkili bir şekilde yanıt verebilmek için merkezi makamların güçlendirilmesi, b) ilgili ulusal ve uluslararası suçluların iadesi ve karşılıklı adli yardım çerçevesi ve uygulaması hakkında savcılar ve diğer görevliler arasında farkındalığın artırılması ve c) uygulanacak uluslararası hukuka uygun olarak iade veya karşılıklı yardım taleplerinin siyasi motivasyon dahil olmak üzere uygunsuz gerekçelerle reddedilmemesi gerektiğini kabul ederek, güven artırıcı tedbirler yoluyla karşılıklı anlayış ve güvenin güçlendirilmesi.

- İade ve karşılıklı adli yardım anlaşmaları ve bunlarla ilgili iç yasalar gerektiğinde güncellenmeli ve modernize edilmelidir. Ek olarak, Devletler, mümkün ve uygun olduğunda, farklı ülkelerdeki adli makamlar arasında iş birliğini kolaylaştırmak için yeni araçlar geliştirebilirler. Bu bağlamda, Devletler, geri göndermeme ilkesi ve işkence ve zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye karşı yasağa ilişkin uluslararası yasal yükümlülüklerine uymalıdır. Karşılıklı adli yardım ve adli iş birliğinin tüm yönlerinin uluslararası gereklilikleri konusunda merkezi makamlara, hâkimlere ve savcılara eğitim verilmelidir.
- İade anlaşmaları, karşılıklı adli yardım anlaşmaları ve istinabe müzekkereleri kapsamındaki resmi iş birliği araçlarına ek olarak, Devletler, ilgili ulusal yasalar ve yönetmeliklerle uyumlu, "gerçek zamanlı" etkin bilgi alışverişi sağlamak için yetkili resmi temaslar yoluyla, temas noktaları olarak terörle mücadele müfettişleri ve savcılarının geliştirilmesi yoluyla iş birliğini geliştirmeye çalışmalıdır. Bu tür esnek iş birliği, uluslararası hukuk tarafından teşvik edilmektedir ve etkili bir ceza adaleti terörle mücadele sistemi için yararlıdır.

3. AVRUPA KONSEYİ

Avrupa Konseyi (AK), 2. Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'da insan haklarını, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü desteklemek için kurulmuş uluslararası bir örgüttür. 1949 yılında kurulan Avrupa Konseyi'ne 47 üye devlet vardır. Konsey, bazen kendisiyle karıştırılsa da 27 devletten oluşan Avrupa Birliği'nden (AB) farklıdır.

Avrupa Konseyi bağlayıcı kanunlar yapamaz ancak çeşitli konularda devletler

tarafından yapılan uluslararası anlaşmaları uygulama yetkisine sahiptir. Avrupa Konseyi'nin en iyi bilinen organı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni uygulayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'dir.

Türkiye, 13 Nisan 1950 tarihinde Avrupa Konseyi'nin 13. Üye Devleti olmuştur.

Cezai konularda uluslararası iş birliği ile ilgili olarak, Türkiye, bu alanda çok önemli olan birkaç Avrupa Konseyi sözleşmesini onaylamıştır. Burada sadece başlıca sözleşmelere odaklanılacaktır (diğerleri için Ek Avrupa Konseyi'ne bakınız):

3.1 CEZAI KONULARDA KARŞILIKLI YARDIMLAŞMA: ÖZEL SORUŞTURMA TEDBİRLERİ

Bugün bile, **20 Nisan 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi**, protokollerinde yer alan değişikliklerle iyileştirilmesine rağmen, cezai konularda çok sayıda uluslararası iş birliği davasının temelini oluşturmaktadır.

Türkiye bu Sözleşmeyi 24.06.1969 tarihinde onaylamıştır ve 22.09.1969 tarihinden beri yürürlüktedir.

Bu Sözleşme uyarınca, Taraflar, delil toplamak, tanıklar, bilirkişiler ve yargılanan şahısları vb. mahkeme önüne çıkarmak amacıyla birbirlerine en geniş ölçüde karşılıklı adli yardım sağlamayı kabul ederler.

Sözleşme, idari yargılamaların aksine yalnızca adli yargılamalar için geçerlidir. "Adli makamlar" kavramı ile ilgili olarak, Tarafların, bu Sözleşmenin anlamı dahilinde hangi makamları adli makam olarak gördüklerini belirtmeleri mümkündür. "İstinabe talepleri" ile, bir ülkenin adli makamı tarafından yabancı bir adli makamın yerine bir veya daha fazla eylemi gerçekleştirmesi için verilen talep kastedilmektedir.

Sözleşme, delil (tanıkların, bilirkişilerin ve yargılanan kişilerin denetlenmesi, mahkeme kararlarının tebliği ve adli kararların kayıtları) elde etmeyi veya başka bir Tarafın ("talep eden Taraf") adli makamları tarafından yürütülen cezai işlemlerde delil (kayıtlar veya belgeler) iletmeyi amaçlayan istinabe taleplerinin bir Tarafın ("talep edilen Taraf") yetkilileri tarafından yerine getirilmesi için kurallar belirlemektedir.

Sözleşme ayrıca karşılıklı yardım ve istinabe taleplerinin karşılaması gereken şartları da belirtmektedir (ileten makamlar, diller, karşılıklı yardımın reddi). Bu metinden, istinabe taleplerinin, talep edilen Tarafın kanunlarında (*locus regit actum*) öngörülen şekilde yürütülmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Madde 14, yardımlaşma taleplerinde nelerin bulunması gerektiğini belirtir: a) talebi yapan makam, b) talebin konusu ve gerekçesi, c) mümkün olduğu ölçüde, ilgili kişinin kimliği ve tabiiyeti ve d) gerekiyorsa muhatabın adı ve adresi.

İstinabe talepleri, ilke olarak iki Tarafın Adalet Bakanlıkları aracılığıyla iletilmelidir. Bununla birlikte, istinabe taleplerinin yerine getirilmesinden sonra, belgeler, talep edilen Tarafın Adalet Bakanlığı tarafından talepte bulunan Tarafın Adalet Bakanlığına iade edilmelidir.

1959 Sözleşmesi ile ilgili olarak Avrupa Konseyi tarafından iki protokol kabul edilmiştir:

- 17 Mart 1978 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek Protokol

Türkiye bu Protokolü 29.03.1990 tarihinde onaylamıştır ve 27.06.1990 tarihinden beri yürürlüktedir.

Protokol, Sözleşmede yer alan hükümleri tamamlamaktadır. Sözleşmenin sunduğu yardımı, yalnızca talebin talep edilen Tarafın mali suç olarak değerlendirdiği bir suçla ilgili olduğu gerekçesiyle reddetme olasılığını ilga eder. Uluslararası iş birliğini, bir cezanın ve benzeri tedbirlerin infazına (hükmün açıklanmasının geriye bırakılması, şartlı tahliye, cezanın ertelenmesi veya bu tür infazın durdurulması) ilişkin belgelerin tebliğine kadar genişletir. Son olarak, adli kayıtlara ilişkin bilgi alışverişine ilişkin hükümler ekler.

- 08.11.2001 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi'ne İkinci Ek Protokol

Türkiye bu Protokolü 11.07.2016 tarihinde onaylamıştır ve 01.11.2016 tarihinden beri yürürlüktedir.

Protokol, Avrupa'daki siyasi ve sosyal gelişmeler ve dünyadaki teknolojik gelişmeler ışığında Devletlerin sınır ötesi suça tepki verme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, özellikle karşılıklı adli yardımın talep edilebileceği durumların kapsamını genişleterek ve yardım sunumunu daha kolay, daha hızlı ve daha esnek hale getirerek, 1959 Sözleşmesini ve 1978 Ek Protokolünü iyileştirmeye ve tamamlamaya hizmet etmektedir. Ayrıca kişisel verilerin işlenmesinde bireysel hakların korunması ihtiyacını da dikkate almaktadır.

Protokol hükümleri, cezai konularda sınır ötesi soruşturmalar için ilgili araçları kapsar. Aşağıda bunlara dikkat çekilecek olup, söz konusu taleplerin yerine getirilmesi öncelikle, 6706 sayılı Cezai Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu uyarınca Merkezi Makam konumundaki Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığının kabulüne bağlıdır:

A) Ortak soruşturma ekipleri (madde 20)

Ortak anlaşmayla, iki yetkili merci veya birçok taraf, belirli bir amaç ve tarafların karşılıklı rızalarıyla uzatılabilecek sınırlı bir süre için bir veya daha fazla tarafın oluşturduğu ekibin suç araştırmalarını yürütmesi için ortak bir soruşturma ekibi oluşturabilirler.

Özellikle ortak soruşturma ekibi şu durumlarda oluşturulabilir:

- a) Tarafın ceza gerektiren suç soruşturmaları, zor ve diğer taraflarla bağlantısı olan soruşturmaları gerekli kıldığında,
- b) Bazı Taraflar, davanın koşullarının ilgili Taraflarda koordineli, uyumlu eylemi gerektirdiği ceza gerektiren suç soruşturmalarını yürüttüğünde.

C) Kontrollü teslimat (madde 18)

Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Madde 1 (g) (Viyana, 1988) uyarınca, "kontrollü teslimat", suçların işlenmesine iştirak etmiş olan kişilerin belirlenmesi amacıyla, kaçak veya kaçak olmasından şüphelenilen bir biçimde sevk edilen uyuşturucu veya psikotrop maddelerin veya onların yerine geçen maddelerin, ilgili ülkelerin yetkili makamlarının bilgisi ve denetimi altında bir veya birçok ülke itibarıyla girişine, geçişine veya çıkışına olanak veren yöntemi ifade eder. Bu tanım, genel bir rehberlik sağlamakla birlikte, özellikle yabancı kaçakçılığı veya insan ticareti gibi suçları

kapsamadığı için, bu Avrupa Konseyi Sözleşmesinde kullanılan kavram için tamamen geçerli değildir.

Sözleşme, Taraflara, kanunen veya uygulamada, kendi bölgelerinde kontrollü teslimatları mümkün kılma yükümlülüğü getirmektedir. Bu yükümlülük karşılandığında, Taraflar kontrollü teslimatları gerçekleştirme taleplerini kabul etmekte veya reddetmekte özgürdür. Uygulanacak hukuk, talep edilen Tarafın hukukudur. Kendi topraklarında kontrollü bir teslimatın yapılıp yapılmayacağına karar vermek talep edilen Tarafın görevidir. Bu kararlar, her bir durum için ve talep edilen Tarafın ilgili iç hukuk kuralları çerçevesinde alınmalıdır.

Kontrollü teslimatlar için gerçekleştirilecek pratik düzenlemeler, ilgili Tarafların ilgili kurumları ve makamları arasında yakın işbirliği ve iş birliğini gerektirecek olmakla birlikte, Sözleşme, bu tür teslimatların talep edilen Tarafın prosedürlerine uygun olarak yapılması gerektiğini açıkça belirtmektedir böylece genel kuraldan sapmaktadır.

D) Gizli soruşturmalar (madde 19)

Taslağı hazırlayanların bu Protokoldeki gizli soruşturmaları dikkate alırken amacı, bu Protokol kapsamına polis veya diğer adli olmayan işbirliği biçimlerini dahil etmek değil, daha ziyade bir tür karşılıklı adli yardım olarak gizli soruşturmalar yürütmek idi.

Talep eden ve talep edilen taraflar, suç soruşturmalarının idaresinde gizli veya yanlış kimlik altındaki polis memurları aracılığıyla birbirlerine yardım etmek için anlaşabilirler (gizli soruşturmalar).

Talep hakkındaki karar, her bir durum için tarafın ulusal kanunlarına ve usullerine dayanarak talepte bulunan tarafın yetkili makamlarınca karar verilir. Gizli soruşturmaların süresi, detaylı koşullar ve memurların hukuki durumları gizli soruşturmalar süresince tarafların ulusal kanunlarına ve usullerine dayanarak taraflarca mutabakat sağlanır. Gizli soruşturmalar, gizli soruşturmanın yürütüldüğü bölge tarafının ulusal kanun ve usullerine dayanarak yürütülür. İlgili taraflar, gizli soruşturmanın hazırlanması ve denetiminin yapılması ve gizli veya yanlış kimlik altında hareket eden memurların güvenliği için düzenlemeler yapma hususunda işbirliği yapacaklarını taahhüt eder.

E) Video konferans aracılığıyla duruşma (madde 9)

Teknolojinin gelişmesi, dünyanın farklı noktalarında bulunan kişilerin birbirleriyle iletişim kurmalarını büyük ölçüde mümkün kılmıştır, böylece herkes aynı anda birbirlerini duyabilmekte ve bir video bağlantısı aracılığıyla gerçek zamanlı olarak birbirlerini görebilmektedir. Aynı ülkede veya iki veya daha fazla farklı ülkede farklı noktalarda bulunan kişileri ilgilendiren yargılamalar çerçevesinde, video bağlantıları muhtemelen bundan sonra giderek daha fazla kullanılacaktır. Bu, özellikle bu tür kişileri aynı noktada bir araya getirmenin mümkün olmadığı, arzu edilmediği, pratik olmadığı veya ekonomik olmadığı durumlarda geçerlidir. "Arzu edilmemesi", örneğin tanığın çok genç, çok yaşlı veya sağlık durumunun kötü olduğu durumlarda geçerli olabilir; "mümkün olmaması", örneğin, talepte bulunan Tarafta görünmesi halinde tanığın ciddi tehlikeye maruz kalacağı davalara uygulanabilir.

Protokoldeki bu konudaki hüküm, bu prosedürün sınır ötesi kullanımı için bir temel oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Genel olarak bilirkişilerin ve tanıkların dinlenmesi için geçerlidir. Sanık veya şüpheli ile ilgili olarak video konferans yoluyla yapılan duruşmalar, ilgili Taraflar bunu özellikle kabul etmedikçe gerçekleştirilemez.

3.2 HÜKÜMLÜLERİN NAKLİ

21 Mart 1983 tarihli Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme, bu alanda uygulanabilir olan tek sözleşmedir. Türkiye bu Sözleşmeyi 03.09.1987 tarihinde onaylamıştır ve 01.01.1988 tarihinden beri yürürlüktedir. Bu Avrupa Konseyi Sözleşmesi, hükümlülerin ülkelerine geri gönderilmeleri için basit, hızlı ve esnek bir mekanizma sağlamayı amaçlamaktadır. Sözleşme, esas olarak, bir suçtan hüküm giymiş yabancılara kendi ülkelerinde cezalarını çekebilme imkanı vererek hükümlülerin sosyal rehabilitasyonunu kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Dil engelleri nedeniyle iletişimde yaşanan zorluklar ve akrabalarla iletişimin olmaması yabancı bir ülkede mahkum edilen bir kişi üzerinde zararlı etkilere sahip olabileceğinden insani kaygılara da dayanmaktadır.

"Mahkumiyet" tanımı, Sözleşme'nin ilgili kişinin cezasını halihazırda çekiyor olup olmamasına bakılmaksızın, yalnızca hürriyeti bağlayıcı herhangi bir cezalandırma veya tedbire uygulandığını açıkça ortaya koymaktadır. Yalnızca bir mahkeme tarafından verilen cezalar için geçerlidir.

Nakil, cezanın verildiği Devlet (hüküm Devleti) veya hükümlünün vatandaşı olduğu Devlet (yerine getiren Devlet) tarafından talep edilebilir. Nakil talebi iki Devletin ve hüküm giymiş şahsın rızasına tabidir.

3. maddenin ilk fıkrasında, mahkûm edilen kişinin bu Sözleşme uyarınca nakledilebileceği altı şart belirtilmektedir: a) Hükümlü, yerine getiren Devletin uyruğu ise, b) yargı kesinleşmiş ise, c) nakil talebinin alındığı tarihte, hükümlünün yerine getirilecek en az altı aylık mahkûmiyetinin bulunması veya mahkûmiyet süresinin belirsiz olması, d) hükümlü tarafından veya yaşı veya fizikî veya aklî durumu nedeniyle iki Devletten birinin gerekli görmesi halinde hükümlünün kanunî temsilcisi tarafından nakline rıza gösterilmiş ise, e) mahkûmiyetin verilmesine esas olan fiiller ve ihmaller yerine getiren Devlet hukukuna göre bir suç teşkil ediyor ise veya kendi ülkesinde işlenmesi halinde suç teşkil edecek ise ve f) hüküm Devleti ile yerine getiren Devlet nakilin yapılmasında anlaşmışlar ise.

Hükümlü kişinin nakline rıza göstermesi, sözleşmeyle kurulan nakil mekanizmasının temel unsurlarından biridir. Bu nedenle, hüküm Devletin, nakil için rıza vermesi gerekli kişinin bunu isteğiyle ve hukuki sonuçlarını tümüyle bilerek yapmasını temin etmesi ve yerine getiren Devlete rızanın bu şartlarda verildiğini doğrulama imkânını sağlamasına ilişkin bir yükümlülük getirilmesi gerekli görülmüştür.

Beşinci şart e), çifte cezai sorumluluk ilkesine uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Hüküm Devletinde mahkûmiyetin verilmesine esas olan fiil, yerine getiren Devlet hukukuna göre bir suç teşkil ediyor ise veya kendi ülkesinde işlenmesi halinde suç teşkil edecek ise bu şart sağlanır. Çifte cezai sorumluluğun yerine getirilmesi için suçun hem yerine getiren Devletin hukuku hem de hüküm Devletin hukuku uyarınca tam olarak aynı olması gerekli değildir. İfade ve yasal sınıflandırmada farklılıklar olabilir. Temel fikir, suçun temelini oluşturan unsurlarının her iki Devletin hukukuna göre karşılaştırılabilir olmasıdır.

Sözleşme ayrıca nakilden sonra cezanın infazına ilişkin prosedürü ortaya koymaktadır. Yerine getiren Devlet tarafından seçilen usul ne olursa olsun, mahkûmiyet cezası para cezasına çevrilemez ve hükümlü tarafından halihazırda geçirilmiş olan herhangi bir tutukluluk süresi, yerine getiren Devlet tarafından dikkate alınmalıdır. Yerine getiren Devletteki ceza, hüküm Devletinde verilenden daha uzun veya daha ağır olmamalıdır.

Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşmeye Ek Protokol bulunmaktadır (18.12.1997 tarihinde kabul edilmiştir, Türkiye bu Protokolü 02.05.2016 tarihinde onaylamıştır ve

01.09.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir). Bu belge, cezaların infazının nakli için geçerli kuralları belirler:

- İlk olarak, hükümlülerin hüküm Devletinden vatandaşı olduğu Devlete kaçtığı haller. A Devleti vatandaşının B Devletinde hüküm giydiği ve ardından ceza uygulanmadan önce veya uygulanırken B Devletini terk ettiği ve kendi isteğiyle A Devletine girdiği durumlar. En yaygın olarak, hüküm giymiş kişinin hüküm Devleti topraklarındaki yasal gözetimden vatandaşı olduğu Devletin topraklarına kaçtığı, bu suretle cezanın infazını veya tam infazını önlemeye çalıştığı durumlara uygulanır. Bunlardan dolayı cezanın uygulanmasının nakli için hükümlünün rızası gerekmez.

- İkinci olarak, cezalarının bir sonucu olarak sınır dışı etme kararına tabi oldukları durumlar (kişinin hüküm Devletin topraklarından herhangi bir zamanda çıkarılmasının bir sonucu olarak herhangi bir tedbir anlamına gelir. İdari makamlar tarafından verilen sınır dışı etme kararlarını içerir). Nakil, ancak sınır dışı etme kararına karşı tüm temyiz hakları tükendikten sonra gerçekleşecektir. Hükümlü kişinin, önerilen nakline ilişkin görüşü dikkate alınmalıdır ancak rızası gerekli değildir.

(Türkiye Ek Protokol 3. Maddesine koyduğu çekince ile bu maddeyi uygulama dışı tutacağını ilan etmiştir.)

3.3 MUHALEMENİN DEVRİ

Yargılamanın anlamı dahilinde devri, cezai konularda uluslararası bir iş birliği biçimidir. Devir, talep eden Devletin dava açtığını, ceza yargılamasının ilk aşamasının başladığını ve belki de tamamlandığını ve fail olduğu varsayılan kişinin kimliğinin bilindiğini ima eder. Sanık aleyhindeki soruşturmanın talep eden Devlette yapılmış olması ve yargılama aşamasına gelmiş olması veya hüküm verilmiş ancak henüz uygulanmamış olması mümkündür. Talep eden Devletteki kovuşturma makamı, ceza yargılamalarının burada gerektiği gibi yürütülemeyeceği sonucuna varmış olabilir. Bunun birçok nedeni olabilir. Mahkeme yargılamalarıyla ilgili olabilir: bir suçlamayı kanıtlamada veya tarafların dinlendikten sonra bir karara varmada yaşanan zorluklar veya başka yerde yargılanan diğer suçlarla bağlantı. Ancak beklenen cezanın infazıyla da ilişkilendirilebilir: Talep eden Devlette cezanın infazı imkansız veya yetersiz olabilir. Ayrıca başka bir Devlette cezanın uygulanmasına izin veren kurallar olmayabilir veya olsa bile yaptırımın uyarlanması zorluklar yaratabilir. Bir Devletin kovuşturma makamı, (nedeni ne olursa olsun) yargılamaya devam etmenin

istenmediği sonucuna varırsa, yeterli cezai kovuşturmanın mümkün olduğu başka bir Devletten yargılamayı devralmasını isteyebilir. **15 Mayıs 1972 tarihli Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi**, Avrupa Konseyi sözleşmeleri arasında bu sorunlara odaklanan sözleşmedir.

Türkiye bu Sözleşmeyi 27.10.1978 tarihinde onaylamıştır ve 28.01.1979 tarihinden beri yürürlüktedir.

Bu Sözleşme uyarınca herhangi bir Taraf, başka bir Taraftan kendi yerine şüpheli bir kişiye karşı kovuşturma yürütmesini talep edebilir. Bu talep şu hallerden birinde yapılabilir: sanık istenilen Devlette mutat olarak oturuyorsa veya istenilen Devletin vatandaşı ise veya istenilen Devlet sanığın asıl Devleti ise, sanık hakkında istenilen Devlette hürriyeti bağlayıcı bir müeyyide uygulanmakta ise veya uygulanacaksa, kovuşturmanın aktarılmasının hakikatin meydana cıkması bakımından faydalı olduğu ve özellikle en önemli delillerin istenilen Devlette bulunduğu görüşünde ise, muhtemel bir mahkûmiyetin istenilen Devlette yerine getirilmesinin hükümlünün toplumdaki yerini tekrar alabilmesi imkanlarını artıracadı görüşünde ise.

Talebin kabulü, davanın talep edilen Devletin hakimi tarafından inceleneceği anlamına gelmez. Bu Devlet, kovuşturma yürütüp yrtmeyeceğine veya yargılamaları sonlandırmaya karar vermekte özgürdür.

Kovuşturmanın aktarılması, talep eden Devlette yargılanabilecek ve bu tür bir aktarımın adaletin düzgün bir şekilde uygulanmasının yararına olması durumunda cifte cezai sorumluluk koşulunun yerine getirildiği herhangi bir sucla ilgili olarak gercekleşebilir.

Talep edilen Devlet, ancak ceza mahkemelerinin sucu yargılama yetkisine sahip olması ve kendi ceza kanununu veya talep eden Devletin ceza hukukunu uygulayabilmesi durumunda kovuşturma talebini kabul edebilir. Kovuşturma talebi, talep edilen Devlete sucu kendi ceza hukukuna göre kovuşturma hakkı verir. İkili yargılama olasılığını ortadan kaldırmak için talep edilen Devletin kovuşturma yetkilerinin genişletilmesi, talep eden Devletin yetkilerine karşılık gelen bir kısıtlama ile telafi edilmelidir. Bu işlemlerin aktarılmasının verimliliği için bu Sözleşmenin hükümleri, talep eden Devlette yürütülen resmi işlemlere, talep edilen Devlette yapılmış gibi aynı değer atfeder.

3.4 SUÇLULARIN İADESİ

13 Aralık 1957 Tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi

18/11/1959 tarihli ve 7376 sayılı Kanun ile Sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur.

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi, cezai soruşturma, kovuşturma veya bir cezanın infaz edilmesi için aranan kişilerin Taraflar arasında iade edilmesini sağlar. Sözleşme, siyasi veya askeri suçlar için geçerli değildir ve herhangi bir Taraf, kendi vatandaşlarını yabancı bir ülkeye iade etmeyi reddeder. Prensipte iade edilebilir suçlar, hem talep edilen Tarafın hem de talep eden Taraf yönünden; en az bir yıl veya daha ağır hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçlardır. Talep eden Kesinleşmiş mahkumiyet kararları bakımından iade talebinin kabul edilebilmesi için hükmolunan cezanın en az dört ay hürriyeti bağlayıcı ceza olması gerekir.

Mali suçlar (yönünden vergi, resim, kambiyo ve gümrük mevzuatlarında işbu Sözleşmedeki şartlarla suçluların iadesi,) ancak Tarafların bu tür suçlar veya suç kategorileri konusunda karar vermeleri durumunda olabilir. Talep eden tarafın kanununda iade talebine sebep olan fiilin ölüm cezasını gerektiriyor olması halinde, kendisinden iade talep edilen tarafın mevzuatında ölüm cezasının bulunmaması veya ölüm cezasının genellikle tatbik edilmemesi durumunda ancak talep eden tarafın, ölüm cezasını infaz etmeyeceğine dair talep edilen tarafa gerekli teminatı vermesi halinde iade yapılabilir.

Bu Sözleşme uyarınca, talep edilen Tarafın vatandaşlarının iade edilmesini reddetmesi mümkündür. Talep edilen Taraf, vatandaşı olduğu gerekçesiyle bir kişiyi iade etmezse, talep eden Tarafın talebi üzerine, ilgili kişinin cezasız kalmaması için konuyu yetkili makama sunmakla yükümlüdür.

Türkiye'nin Beyan, Deklarasyon ve Çekinceleri

Genel Sekreterliğe 21 Haziran 1994 tarihinde kaydolan Türkiye Daimi Temsilcisinin 15 Haziran 1994 tarihli mektubunda yer alan deklarasyon

İade Sözleşmesini onayladığı zaman Polonya tarafından sunulan çekince ve deklarasyonlar bakımından, Türk hükümeti 13 Ekim 1993 ve 11 Ocak 1994 tarihinde kaydolunmuş Almanya Federal Cumhuriyeti ve Avusturya'nın yorumlarını paylaşmaktadır.

Türk Hükümetine göre, Polonya'nın 6/1.b maddesine ilişkin, Polonya uyruklulara Polonya'da iltica hakkı tanınan kişilerin özümsemesini öngören deklarasyonu, söz konusu kişilerin iltica hakkı tanımış olan ülke dışında bir 3'üncü ülkeye iadelerinde uygulanmamak

şartıyla, Sözleşmenin amaç ve hedefiyle uyumludur.

Kapsanan dönem: 21/06/1994-

15 Ekim 1975 Tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne Ek Protokol

25/04/2016 tarihli ve 6709 sayılı Kanun ile Ek Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

“Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi”nin 3’üncü maddesinde siyasi suç iadeye red gerekçesi olarak belirtilmekte olup, Ek Protokol’ün 1’inci maddesi ile bazı tür suçların siyasi sayılmayacağı ifade edilmiştir. Bunlar;

a. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşme’de belirtilen insanlığa karşı suçlar;

b. 1949 Cenevre Sözleşmesi Savaş Alanında Silahlı Kuvvetlerin Hasta ve Yaralılarının Durumlarının İslahına İlişkin Cenevre Sözleşmesi’nin 50. maddesi, 1949 Silahlı Kuvvetlerin Denizdeki Hasta, Yaralı ve Kazazedelerinin Durumlarının İslahına İlişkin Cenevre Sözleşmesi’nin 51. maddesi, 1949 Cenevre Savaş Esirleri Sözleşmesinin 130. Maddesi ve 1949 Savaş Zamanında Sivillerin Korunmasına İlişkin Cenevre Sözleşmesinin 147. maddesinde belirtilen ihlaller;

c. Cenevre Sözleşmelerinin yukarda bahsedilen hükümlerinde belirtilmeyen ve bu Protokol yürürlüğe girdiği zaman geçerli olan savaş hukuku kurallarının ve o zaman mevcut olan savaş teamüllerinin herhangi bir ihlali olarak belirlenmiştir.

Ek Protokolün 2 ‘nci maddesi “Ne bis in idem (Bir suçtan iki defa yargılama olmaz)” ilkesinin hangi hallerde iade talebinin reddine dayanak teşkil edeceği hangi hallerde etmeyeceğine ilişkin düzenleme getirmektedir. Buna göre eğer iadeye konu şahıs aynı suçtan yargılanmış ve beraat etmişse, ceza tamamen infaz edilmişse şahsın iadesi reddedilecektir.

Ancak mahkûmiyete yol açan fiil, talep eden bir devletteki bir kişi, kurum ya da kamusal nitelik taşıyan bir mala karşı işlenmişse, talep edilen kişinin kamusal bir statüsü varsa, şahıs hakkında karara yol açan fiil kısmen veya tamamen talep edilen devlet toprağında işlenmişse iade kabul edilecektir.

Türkiye'nin Beyan ve Çekinceleri

Çekince

Türkiye Cumhuriyeti, 6'ncı maddenin 1'inci paragrafı uyarınca, Ek Protokol'ün Bölüm 1'ini (Chapter 1) kabul etmediğini beyan eder

Beyan

Türkiye Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün onaylanmasının hukuken geçerliliği bulunmayan Kıbrıs Cumhuriyeti nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye'ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

Kıbrıs Cumhuriyeti, Adadaki Kıbrıs Rum ve Türk halkları arasında ortaklık temeline dayandırılan uluslararası antlaşmalar uyarınca 1960 yılında kurulmuştur. Söz konusu ortaklık Kıbrıs Rum tarafının 1963 yılında Kıbrıs Türk tarafını tüm devlet organlarından zorla uzaklaştırarak devleti hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmesi ile ortadan kalkmıştır. Böylelikle 1963 yılından itibaren Ortaklık Devletinden dışlanan Kıbrıslı Türkler kendi hudutları içerisinde örgütlenerek devlet otoritesini salâhiyetini ve egemenliğini icra etmektedir. Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumları ortaklaşa ve dolayısıyla Kıbrıs'ı bir bütün olarak hukuken veya fiilen temsil etmeye yetkili tek bir makam mevcut değildir. Bu itibarla Kıbrıslı Rumlar kendileri ile eşit haklara sahip Kıbrıslı Türkler ya da bir bütün olarak Kıbrıs üzerinde yetki, salâhiyet veya egemenlik iddiasında bulunamazlar.

Kapsanan dönem : 09/10/2016)

17 Mart 1978 Tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne Ek İkinci Protokol

18/05/1991 tarihli ve 3732 sayılı Kanun ile Ek İkinci Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

Ek İkinci Protokol, toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu protokolün amacı, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin mali suçlar alanında uygulanmasını kolaylaştırmak ve iade istemine konu ilgili kişinin iade işlemine rıza göstermesi, gıyabi hüküm, af gibi belli başka hususların Sözleşmeye ilave edilmesidir.

Türkiye'nin Beyan ve Çekinceleri

Çekince imza anında yapılmıştır. 16 Temmuz 1987 ve onay belgesinin verildiği 10 Temmuz 1992 tarihinde de teyit edilmiştir. Or. Eng. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, talebin niteliğini de göz önünde bulundurarak talep edilen ülkedeki diplomatik misyonların gerekli işlemleri takibi ve gerçekleştirebilmesi için iade taleplerinin iletilmesinde, diplomatik kanalların kullanılması hakkını saklı tutar.

Kapsanan dönem : 08/10/1992-

Yukarıdaki açıklama şu maddeye ilişkindir: 5

10.11.2010 Tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne Ek Üçüncü Protokol

26/04/2016 tarihli ve 6711 sayılı Kanun ile Ek Üçüncü Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

Ek Üçüncü Protokol, toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu protokolün amacı iade istemine konu ilgili kişinin iade işlemine rıza göstermesi durumunda, iade sürecini kolaylaştırmak ve hızlandırmak suretiyle Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ni desteklemektir. Esas olarak, iade istemine konu edilen kişinin rızası hilafına klasik iade sürecinin tamamlanmasının zaman alıcı işlerden olduğu göz önüne alınarak; kişinin iade talep edilen ülkede bekletilmesinin ve iade sürecinin uzamasının önüne geçilerek, teslim aşamasına gelinmesi amaçlanmaktadır.

Protokol ile, temel olarak Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin mevcut hükümleri ile öngörülen iade sistematüğinde değışikliğe gitmeden ve onun mekanizma ve çalışma sistematüğünü düzenleyen kurallar manzumesine dokunulmadan, "basitleştirilmiş iade" müessesesi düzenlenmektedir.

Türkiye'nin Beyan ve Çekinceleri

Çekince

Türkiye Cumhuriyeti Ek Üçüncü Protokolün 2'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca rızaya dayalı iade usulünün uygulanacağı durumlarda Sözleşme'nin 12'inci maddesinde belirtilen belgelerin tümünün ibrazı gerektiğini beyan eder

Kapsadığı dönem : 01/11/2016-

Beyan

Türkiye Cumhuriyeti, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol'ün 4'üncü maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, kolaylaştırılmış usule uygun olarak iadeye dair rızanın ve hususilik kuralından feragat edildiğine dair beyanın geri alınabileceğini beyan eder. Türkiye Cumhuriyeti, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol'ün 5'inci maddesi uyarınca, Türkiye tarafından iade edilen kişinin iadeye rıza göstermesi ve hususilik kuralından açıkca feragat ettiğini bildirmesi halinde Sözleşmenin 14'üncü maddesinde yer alan kuralların uygulanmayacağını beyan eder.

Türkiye, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün onaylanmasının hukuken geçerliliği bulunmayan Kıbrıs Cumhuriyeti nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye'ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

Kıbrıs Cumhuriyeti, Adadaki Kıbrıs Rum ve Türk halkları arasında ortaklık temeline dayandırılan uluslararası antlaşmalar uyarınca 1960 yılında kurulmuştur. Söz konusu ortaklık Kıbrıs Rum tarafının 1963 yılında Kıbrıs Türk tarafını tüm devlet organlarından zorla uzaklaştırarak devleti hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmesi ile ortadan kalkmıştır. Böylelikle 1963 yılından itibaren Ortaklık Devletinden dışlanan Kıbrıslı Türkler kendi hudutları içerisinde örgütlenerek devlet otoritesini selahiyetini ve egemenliğini icra etmektedir. Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumları ortaklaşa ve dolayısıyla Kıbrısı bir bütün olarak hukuken veya fiilen temsil etmeye yetkili tek bir makam mevcut değildir. Bu itibarla Kıbrıslı Rumlar kendileri ile eşit haklara sahip Kıbrıslı Türkler ya da bir bütün olarak Kıbrıs üzerinde yetki, selahiyet veya egemenlik iddiasında bulunamazlar.

Kapsanan dönem : 01/11/2016

20.09.2012 Tarihli Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne Ek Dördüncü Protokol

26/04/2016 tarihli ve 6712 sayılı Kanun ile Ek Dördüncü Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

Dördüncü Protokol, modern ihtiyaçlara uyarlamak için Sözleşmenin bir dizi hükmünü değiştirir ve tamamlar. Bu hükümler, özellikle zaman aşımı, talepler ve destekleyici belgeler, hususilik kuralı, transit, üçüncü bir Devlete yeniden iade ve iletişim kanalları ve yolları ile ilgilidir.

Bu kapsamda, Protokol, 15 maddeden oluşmaktadır. Protokolün 1'inci maddesiyle,

zamanaşımının düzenlendiği Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinde yapılan değişikliğe göre, iadesi istenilen kişiye isnad olunan suça veya mahkûmiyete ilişkin iadenin talep edildiği ülkede zamanaşımı süresi dolmuş ise, iade talebi reddedilmeyecektir. Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu 11'inci maddesine göre iade talebine esas teşkil eden fiil zamanaşımına veya affa uğramış ise iade talebi kabul edilmez. Bu bağlamda, Protokolün 1'inci maddesi ile iç mevzuatımız arasında çelişki mevcut olduğundan bu maddeye "Türkiye, iade talep edilen taraf olduğunda, Türk hukukuna göre zamanaşımına uğramış talepleri kabul etmeyecektir." şeklinde çekince konmuştur.

Protokolün 2'nci maddesi gereğince Sözleşmenin 12'nci maddesinde yapılacak değişiklikle, Adalet Bakanlığının yanı sıra başka makamların da yetkili makam olarak tayin edilmesine izin verilmektedir.

Söz konusu Protokolün 3'üncü maddesiyle hususilik kuralında bazı değişiklikler yapılmıştır. Muvafakat kararının muvafakat talebinin alınmasından sonraki 90 gün içinde verileceğini; bunun mümkün olmaması halinde gecikme nedenlerinin ve kararın alınacağı tahmini zamanın bildirilmesi gerektiğini eklemiştir. Ayrıca, iade edilen şahsın serbest kalmasından itibaren söz konusu olan 45 günlük süre 30 güne indirilmiştir.

Protokolün 3/2-a maddesi ile, iade edilen kişi hakkında iadedden önce işlediği başka bir fiilden dolayı özgürlüğü kısıtlayan tedbirler haricinde hazırlık soruşturması yapılabileceğini hükme bağlamıştır.

Protokolün transit geçişi düzenleyen 5'inci maddesiyle, Sözleşmenin 21'inci maddesinde değişiklik yapılarak, transit geçiş talebinde bulunması gereken belgeler maddeler halinde belirtilmiştir.

Protokolün 6'ncı maddesiyle Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşme'ne daha önce bu Sözleşmede bulunmayan "Kanallar ve İletişim Yolları" başlıklı yeni bir hüküm eklenmiştir. Bu madde ile elektronik posta veya faks yoluyla evrak gönderilip alma imkanı getirilmektedir

Türkiye'nin Beyan ve Çekinceleri

Çekince

Türkiye, 1'inci madde uyarınca iade talep edilen Taraf olduğunda, Türk hukukuna göre zamanaşımına uğramış talepleri kabul etmeyecektir.

Beyan

Türkiye, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokol'ün onaylanmasının, hukuken geçerliliği bulunmayan Kıbrıs Cumhuriyeti nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye'ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder. Kıbrıs Cumhuriyeti, Adadaki Kıbrıs Rum ve Türk halkları arasında ortaklık temeline dayandırılan uluslararası antlaşmalar uyarınca 1960 yılında kurulmuştur. Söz konusu ortaklık Kıbrıs Rum tarafının 1963 yılında Kıbrıs Türk tarafını tüm devlet organlarından zorla uzaklaştırarak devleti hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmesi ile ortadan kalkmıştır. Böylelikle 1963 yılından itibaren Ortaklık Devletinden dışlanan Kıbrıslı Türkler kendi hudutları içerisinde örgütlenerek devlet otoritesini selahiyetini ve egemenliğini icra etmektedir. Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumları ortaklaşa ve dolayısıyla Kıbrısı bir bütün olarak hukuken veya fiilen temsil etmeye yetkili tek bir makam mevcut değildir. Bu itibarla Kıbrıslı Rumlar kendileri ile eşit haklara sahip Kıbrıslı Türkler ya da bir bütün olarak Kıbrıs üzerinde yetki, selahiyet veya egemenlik iddiasında bulunamazlar.

Kapsanan dönem : 01/11/2016

3.5 SİBER SUÇLAR

Siber Suçlar Sözleşmesi (23.11.2001), Türkiye tarafından 29.09.2014 tarihinde onaylamıştır ve 01.01.2015 tarihinden beri yürürlüktedir.

Bu Sözleşme, internet ve diğer bilgisayar ağları yoluyla işlenen suçlara ilişkin ilk uluslararası sözleşmedir. Siber suça karşı kapsamlı ulusal mevzuat geliştiren ülkeler için bir kılavuz olarak ve bu sözleşmeye Taraf Devletler arasında uluslararası iş birliği için bir çerçeve olarak hizmet eder. Budapeşte Sözleşmesi, bilgisayar sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilen Yabancı Düşmanlığı ve Irkçılık Protokolü ile tamamlanmaktadır.

Giriş bölümünde belirtilen temel amacı, özellikle uygun mevzuatı kabul ederek ve uluslararası iş birliğini teşvik ederek, toplumun siber suçlara karşı korunmasını amaçlayan ortak bir suç politikası izlemektir.

Sözleşme, ulusal düzeyde alınacak önlemleri içerir (ulusal maddi ceza hukuku kapsamında cezai suçlar tesis etmek için yasal ve diğer tedbirleri kabul etme yükümlülükleri

ve belirli ceza soruşturmaları veya yargılamaları için sağlanan yetki ve usulleri tesis etme yükümlölükleri).

Ayrıca Taraflardan her birinin, bu Sözleşmede belirtilen her suç üstünde, suç kendi topraklarında, ilgili tarafın bayrağını taşıyan bir gemide, ilgili tarafın kanunları çerçevesinde kayıtlı bir uçakta veya o ülkenin vatandaşlarından biri tarafından, işlendiği yerdeki kanunlara göre, suçun cezalandırılabilir olması durumunda veya suçun herhangi bir devletin yargı yetkisi alanı dışında işlenmesi durumunda yargı yetkisini gerektiren yetki ve diğer önlemleri benimseme yükümlölüğünü belirtmektedir.

Son olarak, Sözleşmede Uluslararası İş Birliğine ilişkin kapsamlı bir Bölüm yer almaktadır. Genel İlkeler (madde 23) uyarınca, Taraflar, bu bölümün hükümlerine uygun olarak, cezai konularda uluslararası iş birliğine ilişkin uluslararası belgeler, karşılıklı yapılan düzenlemeler ve iç hukuklarının uygulanması yoluyla, bilgisayar sistemleri ve verileriyle ilgili cezai suçlara ilişkin soruşturma veya kovuşturma amacıyla veya bir suça ilişkin delillerin elektronik biçimde toplanması amacıyla birbirlerine mümkün olan en geniş ölçüde birbirleriyle iş birliği yapacaklardır.

A) Suçluların iadesine ilişkin ilkeler

Sözleşmede öngörölen ve ilgili her iki Tarafın kanunları uyarınca en az bir yıl süreyle hürriyetten yoksun bırakma veya daha ağır bir ceza ile cezalandırılacak cezai suçlar, Taraflar arasında var olan herhangi bir iade anlaşmasına iade edilebilir suçlar olarak dahil edilmiş sayılacaktır. Taraflar, aralarında yapılacak herhangi bir iade anlaşmasına bu tür suçları iade edilebilir suçlar olarak dahil etmeyi taahhüt ederler. Suçlu iadesini bir anlaşmanın varlığına bağlı kılan bir Taraf, suçluların iadesi anlaşması bulunmayan başka bir Taraftan iade talebinde bulunursa, bu maddenin 1. fıkrasında atıfta bulunulan herhangi bir suçla ilgili olarak, bu Sözleşmeyi iade için yasal dayanak olarak kabul edebilir.

B) Karşılıklı adli yardıma ilişkin ilkeler

Taraflar, bilgisayar sistemleri ve verileriyle ilgili cezai suçlara ilişkin soruşturma veya kovuşturma amacıyla veya bir suça ilişkin delillerin elektronik biçimde toplanması amacıyla birbirlerine mümkün olan en geniş ölçüde karşılıklı adli yardım sağlayacaklardır.

Acil durumlarda, Taraflardan her biri, talep eden Taraf tarafından istendiğinde, takip

eden resmi teyitlerle birlikte, bu araçların uygun düzeylerde güvenlik ve doğruluk sağladığı ölçüde, faks veya e-posta dahil olmak üzere hızlandırılmış iletişim araçlarıyla karşılıklı yardım veya iletişim için talepte bulunabilir. Talep edilen Taraf, bu tür hızlandırılmış iletişim araçlarıyla talebi kabul edecek ve yanıtlayacaktır.

C) Spontane bilgilendirme

Bir Taraf, kendi iç hukukunun sınırları dahilinde ve önceden talepte bulunmaksızın ve gizli tutulmasını veya yalnızca koşullara tabi olarak kullanılmasını talep etme imkânı ile kendi soruşturmaları çerçevesinde elde ettiği bilgileri, bu tür bilgilerin ifşa edilmesinin, cezai suçlarla ilgili soruşturma veya kovuşturma başlatması veya yürütmesinde diğer Tarafa yardımcı olabileceğini değerlendirdiği takdirde başka bir Tarafa iletebilir.

D) Uygulanabilir uluslararası anlaşmaların yokluğunda karşılıklı yardım talepleri ile ilgili prosedürler

Sözleşme, talep eden ve talep edilen Taraflar arasında yürürlükte olan yeknesak veya karşılıklı mevzuat temelinde karşılıklı yardımlaşma anlaşması veya düzenlemesinin olmadığı durumlarda izlenecek prosedürleri tanımlar.

E) Özel hükümler

- Depolanmış bilgisayar verilerinin hızlandırılmış korunması

Bir Taraf, diğer bir Taraftan, diğer Tarafın topraklarında bulunan ve talep eden Tarafın verilerin aranması veya benzer şekilde erişilmesi, ele geçirilmesi veya benzeri güvence altına alınması veya ifşa edilmesi için karşılıklı yardım talebinde bulunmayı planladığı ve bir bilgisayar sistemi vasıtasıyla depolanan verilerin hızlı bir şekilde muhafaza edilmesini emretmesini veya başka şekilde elde etmesini talep edebilir.

- Korunmuş trafik verisinin, hızlandırılmış bir şekilde açığa çıkması

Özel bir iletişimi ilgilendiren trafik verisinin korunması için, Madde 29'a uygun yapılmış bir talebin yerine getirilmesi sırasında, talep edilen Taraf, başka bir Devletteki bir hizmet sağlayıcının iletişimin iletimine dahil olduğunu keşfederse, talep edilen Taraf ivedilikle talep eden Tarafla, o hizmet sağlayıcısını ve iletişimin iletildiği yolu belirlemek için yeterli

miktarda trafik verisini paylaşır.

- Depolanmış bilgisayar verisine erişime istinaden karşılıklı yardım

Taraflardan biri, diğer taraftan, Madde 29'a göre korunmuş veriler dahil, talep edilen tarafın toprakları içinde yer alan bir bilgisayar sistemi aracılığı ile depolanan verinin araştırılmasını veya benzer şekilde erişilebilmesini, el konmasını veya benzer bir şekilde güvenlik altına alınmasını isteyebilir.

- İzin alınarak veya kamuya açık yerlerde depolanan bilgisayar verilerine sınır ötesi erişim

Taraflardan biri, diğer bir tarafın izni olmaksızın:

- coğrafi olarak verinin nerede olduğuna bakılmaksızın, kamuya açık (açık kaynak) depolanmış bilgisayar verisine erişim sağlayabilir.
- verileri söz konusu bilgisayar sistemi aracılığıyla Tarafa ifşa etmeye yasal yetkisi olan kişinin yasal ve gönüllü rızasını alırsa, kendi ülkesindeki bir bilgisayar sistemi aracılığıyla, başka bir Tarafın topraklarında bulunan depolanan bilgisayar verilerine erişebilir veya verileri alabilir.

- Trafik verilerinin gerçek zamanlı toplanmasına ilişkin karşılıklı yardım

Taraflar, kendi topraklarında bir bilgisayar sistemi aracılığıyla iletilen belirli iletişimlerle ilişkili trafik verilerinin gerçek zamanlı olarak toplanmasında birbirlerine karşılıklı yardım sağlayacaktır.

- İçerik verilerinin ele geçirilmesine ilişkin karşılıklı yardım

Taraflar, bir bilgisayar sistemi aracılığıyla iletilen belirli iletişimlerin içerik verilerinin gerçek zamanlı olarak toplanmasında veya kaydedilmesinde, yürürlükteki anlaşmalar ve yerel kanunların izin verdiği ölçüde birbirlerine karşılıklı yardım sağlayacaktır.

- 7/24 Ağ

Bilgisayar sistemleri ve verileriyle ilgili cezai suçlara ilişkin soruşturma veya kovuşturma amacıyla veya bir suçla ilişkin delillerin elektronik biçimde toplanması amacıyla acil yardım sağlanmasını sağlamak için yedi gün yirmi dört saat faaliyet gösteren bir temas noktası belirlenir.

3.6 ÖNEMLİ HUSUSLAR

Bu Sözleşmeye başvurmak veya düzgün bir şekilde uygulamak için her bir özel durumda Devletler tarafından yapılan beyanların göz önünde bulundurulması gerekir.

Örneğin:

- Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek İkinci Protokolle ilgili olarak, Türkiye Cumhuriyeti şu hususları beyan etmiştir:
 - Türkiye'deki mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıkları, yetkili makam olarak belirlenir.
 - Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti, aşağıdakileri sağlama hakkını saklı tuttuğunu beyan eder:
 - acil olanlar dışındaki talepler beyanda belirtilen Merkezi Makama iletilir,
 - aciliyet nedeniyle yetkili makamlara doğrudan iletilmesi durumunda, talebin bir kopyası eş zamanlı olarak Merkezi Makama iletilir.
 - Türkiye Cumhuriyeti, 16'ncı madde ile bağlantılı olarak, Türkiye topraklarında bulunan kişilere adli karar ve diğer belgelerin yabancı makamlarca doğrudan posta yoluyla gönderilmesini kabul etmemektedir.
- Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek İkinci Protokol'ün 27. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti, 1. maddenin 3. fıkrası ile ilgili olarak, idari makamların cezai konularda yargı yetkisine sahip bir adli makam önünde kovuşturmaya tabi olabilecek idari yaptırımları uygulamaya yetkili makam olduğunu beyan eder.
- Hükümlülerin Nakline Dair Sözleşme ile ilgili olarak Türkiye, bu Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin yazışmaların Diplomatik Kanaldan yapılacağını beyan etmiştir. Nakil masrafları ya Yerine Getiren Devlet tarafından ya da Türk mevzuatının ilgili hükümlerine göre, iki taraf arasında bir anlaşma kurulabilirse, Hüküm Devleti tarafından karşılanacaktır. Nakil talepleri ve destekleyici belgeler, Türkçeye tercümesi ile birlikte gönderilecektir.

4. AVRUPA BİRLİĞİ

1. AVRUPA BİRLİĞİ

4.1 YASAL ÇERÇEVE. TEKİLLİKLER: KARŞILIKLI TANIMA BELGELERİ

Avrupa Birliği'nde cezai konularda adli iş birliği, uzun yıllardır Avrupa Konseyi sözleşmelerinden gelen geleneksel yardıma dayanmaktadır. Böylece Birlik, mevcut iş birliği mekanizmalarını iyileştirmek veya güçlendirmek için (yalnızca Birliğe Üye Devletlere açık) anlaşmaları teşvik etmiştir. Bu nedenle, **29 Mayıs 2000 tarihinde Brüksel'de yapılan Avrupa Birliği Üye Devletleri arasında Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi**, istinabe taleplerinin yargı makamları arasında doğrudan gönderilmesi, *forum regit actum* kuralı (yani talep eden Devletin mevzuatı, delillerin kabul edilebilirliğini sağlamanın bir yolu olarak, delil toplanırken talep edilen devlette uygulanabilir) veya telefon haberleşmelerinin dinlenilmesi, kontrollü teslimatlar, gizli ajanlar veya ortak soruşturma ekiplerini içeren adli iş birliği için yeni mekanizmaların düzenlenmesi gibi önemli değişiklikler getirmekle birlikte, 1959 tarihli Avrupa sözleşmesine dayanmaktadır.

Ancak bu etki çizgisi yetersiz kalmıştır. Özellikle kişilerin teslim edilmesiyle ilgili olarak, Avrupa Konseyi'nin suçluların iadesi sözleşmesi, soruşturma yapılan kişinin Avrupa Birliği Üye Devletleri arasında tutuklanmasına ve derhal teslim edilmesine izin vermemiştir. Sonuç olarak, yasal yaklaşımda önemli bir değişiklik yapılmıştır: 1999'daki Tampere Avrupa Konseyi'nden bu yana, Avrupa Birliği içindeki adli iş birliği, yargı kararlarının karşılıklı tanınmasına dayanmıştır. Üye Devletler arasında şimdiye kadar hüküm süren geleneksel iş birliği ilişkileri yerini, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı içinde hem ceza öncesi hem de nihai kararları kapsayan cezai konularda adli kararların serbest dolaşımı sistemine bırakmalıdır.

Karşılıklı tanımanın zaten medeni ve ticari konularda uzun bir geçmişi vardı. Yirmi birinci yüzyılın ilk yıllarından beri, bu deneyim ceza davalarında da uygulanmaktadır.

Avrupa Birliği içinde cezai kararların karşılıklı tanınması sayesinde, bir Üye Devletin adli makamı bir karar verir (tutuklama, el koyma, müsadere) ve başka bir Üye Devletin adli makamı bunu neredeyse otomatik olarak yerine getirir.

Kısacası, karşılıklı tanımanın geleneksel yardımla karşılaştırıldığında özellikleri

şunlardır:

- a) Adli makamların kararı çıkaran ve yerine getiren makamlar olarak yapılandırılması

Geleneksel yardımla, bu tür uluslararası yardımda yer alan makamlara *talep eden adli makam* ve *talep edilen adli makam* adı verilmiştir.

Karşılıklı tanıma sistemi içinde, bir yanda kararı çıkaran adli makam diğer yanda yerine getiren adli makam vardır. Bu artık bir talep değil, başka bir Birlik Devletinin topraklarında neredeyse "doğrudan uygulanabilir" olan gerçek bir karardır.

- b) Tüm Üye Devletler için zorunlu ve ortak bir yargı kararı biçiminin dokümantasyonu

Kabul edildikleri tarihte yürürlükte olan Antlaşma uyarınca Çerçeve Kararlar veya Direktifler ya da Yönetmelikler aracılığıyla Avrupa Birliği tarafından yürürlüğe konulan karşılıklı tanıma belgelerinde, tüm Üye Devletlerde mutlaka uygulanması gereken formları içeren ekler yer alır. Dolayısıyla, bir sanığın Birliğin bir ülkesinde bulunması halinde, bir adli makam kendi ülkesinde bir tutuklama emri çıkarır ve bunun Avrupa Birliği topraklarının tamamında etkili olmasını amaçlarsa, sanığın tutuklanması ve kararı çıkaran adli makama teslim edilmesi için formu doldurmalı ve sunmalıdır.

- c) Kararı yerine getirilmesinin reddine ilişkin sınırlı gerekçelerin varlığı

Yerine getiren Devlette alınan kararın tenfizi, yalnızca Avrupa mevzuatında açıkça belirtilen nedenlerden birinin mevcut olması halinde reddedilebilir. Bu nedenle, kendi topraklarındaki adli makamların aldıkları kararları yerine getirmeyecekleri durumları düzenlemek bir Üye Devletin takdirine bırakılmaz. Nedenler tüm Üye Devletlerde ortak olmalıdır ve Avrupa mevzuatında açıkça belirtilenlerle sınırlıdır. Bu nedenler bir karşılıklı tanıma belgesinden diğerine değişir ancak hemen hemen hepsinde aşağıdaki ret gerekçelerinden oluşan asgari bir ortak payda bulmak mümkündür: örneğin, kesin hüküm (res judicata), küçük yaş ve zaman aşımı. Çifte suçlamanın olmaması (veya soruşturma altındaki bu olayların Yerine Getiren Devlette suç sayılmaması), bazı suç türlerinde (terör, kasten öldürme, kara para aklama gibi), eğer ceza en az üç yıl hapis ise kararın uygulanmasının reddi için bir gerekçe olarak uygulanmaz.

- d) Yerine getiren devlette tanıma kararının verilmesi ve kararı çıkaran makamdan alınan adli kararın infazının yürütülmesi için süre sınırlarının varlığı

Avrupa mevzuatı, gecikmeleri önlemek için yerine getiren adli makamın, ister yerine getirme ister yerine getirmeyi reddetme olsun, karar vermesi için süreler belirler. Kararın yerine getirilmesinden kaynaklanan usule ilişkin işlemlerin yürütülmesi için de süreler vardır.

- e) Karşılıklı tanıma araçlarının işleyişinde eksiklikler olması durumunda Eurojust'a başvuru imkanı

Kararı çıkaran yargı makamları, karşılıklı tanıma aracıyla bağlantılı olarak ortaya çıkan sorunları Eurojust'a bildirebilir. Böylece Eurojust, karşılıklı tanıma araçlarının mümkünse uygun şekilde uygulanmasını hızlandırmak için gerekli önlemleri alır.

Bu karşılıklı tanıma ilkesi yalnızca belirli alanlarda uygulanabilir. Böylece ceza kovuşturması sırasında verilen tüm adli kararlar bu otomatik tanımadan yararlanamaz. Yalnızca Avrupa Birliği tarafından ilan edilen karşılıklı tanıma belgelerinden herhangi birine uyanlar bunu yapacaktır. Bu yargı kararları şu şekildedir:

- Tutuklama ve teslim hakkında: Avrupa Birliği Üye Devletleri arasında Avrupa tutuklama müzekkeresi ve teslim usullerine dair 13 Haziran 2002 tarihli 2002/584/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı
- Suç gelirlerinin dondurulması ve müsaderesi hakkında: Mal varlığının dondurulması ve müsaderesi kararlarının karşılıklı tanınmasına ilişkin 14 Kasım 2018 tarihli (AB) 2018/1805 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü
- Koruma hakkında: Avrupa koruma emrine ilişkin 13 Aralık 2011 tarihli 2011/99/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi
- Mali cezalar hakkında: Mali cezaların karşılıklı tanınması ilkesinin uygulanmasına ilişkin 2005/214/JHA sayılı 24 Şubat 2005 tarihli Konsey Çerçeve Kararı
- Hükümlülerin nakli hakkında: Avrupa Birliği'nde uygulanması amacıyla hürriyetten yoksun bırakmayı içeren kararlar için karşılıklı tanıma ilkesinin uygulanmasına ilişkin 2008/909/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı
- Denetimli serbestlik hakkında: Denetimli serbestlik tedbiri ve alternatif yaptırımların denetimi kapsamında mahkeme ve denetimli serbestlik kararlarının karşılıklı tanınması ilkesinin uygulanmasına ilişkin 27 Kasım 2008 tarihli 2008/947/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı

- Tutuklu yargılanmaya alternatif tedbirler hakkında: İzleme tedbirlerine ilişkin 23 Ekim 2009 tarihli 2009/829/JHA sayılı Konsey Çerçeve Kararı
- Soruşturma tedbiri hakkında: Cezai konularda Avrupa Soruşturma Emrine ilişkin 3 Nisan 2014 tarihli 2014/41/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi

Sözleşmeler ve karşılıklı tanıma araçları arasındaki ilişkiye özel dikkat gösterilmelidir. Bazı durumlarda, karşılıklı tanıma araçlarının onaylanması, uluslararası iş birliği için yasal dayanak olarak sözleşmeye başvurma imkansızlığı anlamına gelir. Örneğin, Avrupa tutuklama emri, 13 Aralık 1957 tarihli Avrupa Suçluların İadesi Sözleşmesi, 15 Ekim 1975 tarihli ek protokolü, 17 Mart 1978 tarihli ek ikinci protokolü ve suçluların iadesiyle ilgili konularda 27 Ocak 1977 tarihli Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi gibi Üye Devletler arasındaki ilişkilerde suçluların iadesi alanında geçerli olan sözleşmelerin ilgili hükümlerinin yerini almıştır. Ancak bu yerini alma her zaman gerçekleşmez çünkü karşılıklı tanıma araçlarının hepsinde bu konuda hüküm yoktur. Ve bazen sözleşmenin sadece birkaç bölümü değiştirilir çünkü bazıları yürürlükte tutulur. Örneğin, Avrupa Soruşturma Emri Direktifi, 22 Mayıs 2017 tarihinden itibaren, Üye Devletler arasında geçerli olan Avrupa Konseyi'nin 20 Nisan 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi, ek protokolleri, Schengen Anlaşmasını uygulayan Sözleşme, 25 Mayıs 2000 tarihli Avrupa Birliği Üye Devletleri arasında Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Sözleşmesi ve protokolünün *karşılık gelen* hükümlerinin yerine geçmiştir. Sonuç olarak, ortak soruşturma ekiplerinin Avrupa Soruşturma Emri dışında tutulması nedeniyle, bu ekipler kurulurken 2000 Sözleşmesi hala kullanılmaktadır.

4.2 AVRUPA TUTUKLAMA EMRİNE ÖZEL ATIF

Avrupa tutuklama emri, talep edilen bir kişi hakkında cezai kovuşturma yürütülmesi yada bir hürriyeti bağlayıcı ceza veya bir tutuklama emrinin yerine getirilmesi için bir başka Üye Devlet tarafından tutuklanması veya teslim edilmesi amacıyla bir Üye Devlet tarafından çıkartılan adli karardır.

Avrupa tutuklama emri, ceza hukuku alanında, 1999'dan beri Avrupa Konseyi'nin adli iş birliğinin "temel taşı" olarak adlandırdığı karşılıklı tanıma ilkesinin uygulandığı ilk somut tedbirdir.

Bir Avrupa tutuklama emrinin uygulanmasında merkezi makamların rolü, pratik ve idari yardımla sınırlıdır. Öte yandan, Avrupa tutuklama emrinin infazına ilişkin kararlar, yeterli

kontrollere tabi olmalıdır. Bu, talep edilen kişinin tutuklandığı Üye Devletin adli makamının, bu konuda bir karar alması gerektiği anlamına gelir.

Orantılılık ilkesi, bir Avrupa tutuklama emrinin yalnızca, emri çıkaran üye devletin hukukuna göre üst sınırı en az 12 aylık hürriyeti bağlayıcı ceza veya tutuklama emri ile cezalandırılabilen bir eylem ya da bir mahkeme kararı ya da tutuklama emri ile öngörülmüş olan en az 4 aylık bir mahkumiyet kararı için çıkarılmasını gerektirmektedir.

Aşağıdaki hallerde Avrupa tutuklama emrinin reddedilmesi gerekmektedir:

- tutuklama emrinin dayandığı suç, infazı gerçekleştirecek olan Üye Devletin ceza hukuku uyarınca kovuşturma yetkisine sahip olduğu hallerde, O Devlette çıkartılan bir af yasası kapsamına giriyorsa,
- talebe konu edilen kişinin hakkında bir hükmün kesinleşmiş olduğu durumda, bu cezanın çekilmiş olması veya çekilmekte olduğu veya hükmü veren Üye Devletin hukukuna göre, artık uygulanamayacak olması, infazı gerçekleştirecek olan adli makama bildirilmişse,
- Avrupa tutuklama emrine muhatap olan kişi, yaşından dolayı, yerine getiren Devletin hukukuna göre tutuklama emrinin dayandığı eylemlerinden dolayı cezai olarak sorumlu tutulamazsa.

Bazı ret gerekçeleri isteğe bağlıdır, örneğin:

- Avrupa tutuklama emrine konu olan kişinin, Avrupa tutuklama emrinin dayandığı eylemle aynı eylemden dolayı yerine getiren Üye Devlette yargılanması durumunda,
- yerine getiren Üye Devletin adli makamlarının, Avrupa tutuklama emrinin dayandığı suç için kovuşturma başlatmamaya veya yargılamayı durdurmaya karar vermesi veya bir Üye Devlette talep edilen kişi hakkında aynı eylemlerle ilgili olarak nihai bir karar verilmesi durumunda (bu da daha fazla işlem yapılmasını engeller),
- , talep edilen kişinin cezai takibatına veya cezasının ifasına giden yolların infazı gerçekleştirecek olan Üye Devletin hukukunda kanunen kapalı olması ve söz konusu eylemlerin o Üye Devletin kendi ceza hukukuna göre yargı yetkisine giriyor olması durumunda;
- cezanın mevcut olması durumunda, cezanın çekilmesi veya şu anda çekilmesi veya hükmü veren ülkenin yasalarına göre artık infaz edilememesi şartıyla, yerine getiren adli makama, talep edilen kişinin bir Üye Devlet tarafından aynı eylemlerle ilgili olarak nihai olarak yargılandığına dair bilgilendirilme yapılsa . İnfazı gerçekleştirecek olan adli

makamın, talep edilen kişinin, bir hükmün verilmiş olduğu durumda cezanın çekilmiş veya çekilmekte olması veya hükmü veren ülkenin mevzuat hükümleri uyarınca, artık infaz edilemeyecek olması kaydı altında, aynı eylem için bir üçüncü devlet tarafından nihâi olarak yargılandığı konusunda bilgilendirildiği durumda;

- .

Eylemin çifte suçluluğunun doğrulanması ile ilgili olarak, Avrupa Tutuklama Emri ilk kez, çifte suçluluğun bulunmamasının reddedilme sebebi olarak uygulanamayacağı suçları liste halinde belirtmiştir. Suç teşkil eden eylemin kararı çıkaran Üye Devlette en az üç yıllık bir hapis cezası veya güvenlik tedbirini gerektirmesi koşuluyla ve kararı çıkaran Üye Devletin kanunlarında tanımlandığı şekliyle suçların listesi aşağıdaki gibidir:

- bir suç örgütüne katılma,
- terör,
- insan ticareti,
- çocukların cinsel istismarı ve çocuk pornosu,
- uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kaçakçılığı,
- silah, mühimmat ve patlayıcı kaçakçılığı,
- yolsuzluk,
- Avrupa Topluluklarının mali çıkarlarının korunmasına ilişkin 26 Temmuz 1995 tarihli Sözleşme kapsamında Avrupa Topluluklarının mali çıkarlarını etkileyenler de dâhil olmak üzere dolandırıcılık,
- suç gelirlerinin aklanması,
- euro dahil para sahtekarlık,
- bilgisayarla ilgili suçlar,
- nesli tükenmekte olan hayvan türleri ve nesli tükenmekte olan bitki türleri ve çeşitleri kaçakçılığı dahil çevre suçları,
- ülkeye yasa dışı giriş ve ikametini kolaylaştırılması,
- cinayet, ağır bedensel yaralama,
- insan organlarının ve dokusunun ticareti,
- adam kaçırmazorla alıkoyma ve rehin alma,
- ırkçılık ve yabancı düşmanlığı,
- örgütlü veya silahlı soygun,
- antika ve sanat eserleri dahil olmak üzere kültürel eser kaçakçılığı,
- şantaj yada tehditle para veya sair menfaat temini,
- sahtecilik ve ürün korsanlığı,

- resmi belgede sahtecilik ve bunu kullanmak,
- ödeme araçlarında sahtecilik,
- hormonal madde ve diğer büyüme destekleyici madde kaçakçılığı,
- nükleer veya radyoaktif madde kaçakçılığı,
- çalıntı araç ticareti,
- cinsel taciz,
- kundakçılık,
- Uluslararası Ceza Mahkemesinin yetki alanına giren suçlar,
- uçakların/gemilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi,
- sabotaj.

Ortak bir ilke olarak, Avrupa Tutuklama Emri Kararının temel hakları gözettiği ve Avrupa Birliği Antlaşması'nın 6. maddesince tanınan ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda yansıtılan ilkelere uyduğu belirtilmelidir. Buna göre, bu karardaki hiçbir şey, nesnel unsurlar temelinde, söz konusu tutuklama emrinin bir kişiyi cinsiyeti, ırkı, dini, etnik kökeni, uyruğu, dili, siyasi görüşleri veya cinsel yönelimi nedeniyle yargılamak veya cezalandırmak amacıyla çıkarıldığına veya bu kişinin konumunun bu nedenlerden herhangi biri nedeniyle önyargıya sebep olabileceğine inanmak için nedenler varken hakkında Avrupa tutuklama emri çıkarılan kişinin teslim edilmesinin reddedilmesini yasakladığı şeklinde yorumlanamaz. Bu karar, bir Üye Devletin yasal süreç, örgütlenme özgürlüğü, basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğüne ilişkin anayasal kurallarını uygulamasını engellemez. Hiç kimse, ölüm cezasına, işkenceye veya diğer insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezaya maruz kalma riskinin ciddi olduğu bir Devlete gönderilmemeli, sınır dışı edilmemeli veya iade edilmemelidir.

Teslim olma prosedürü aşağıdaki adımları gerektirir:

- Yerine getiren makam, ulusal hukukuna uygun olarak, bu kişiye Avrupa tutuklama emri ve içeriği hakkında ve ayrıca kararı çıkaran makama teslim olmaya rıza gösterme olasılığı hakkında bilgi verecektir. Talep edilen kişi, bir avukat ve bir tercüman tarafından yardım alma hakkına sahip olacaktır.
- Tutuklanan kişi teslim olmaya rızası olduğunu belirtirse, bu muvafakat yerine getiren yetkili makam nezdinde verilecektir. Rıza, resmi olarak kayda geçecektir. Prensip olarak, rıza geri alınamaz. Bu durumlarda, Avrupa tutuklama emrinin infazına ilişkin nihai karar, rıza verildikten sonra 10 gün içinde alınmalıdır. Tutuklanan kişinin teslim olmasına rıza göstermemesi halinde, infazı gerçekleştirecek olan adli makamlara ifade verme hakkı vardır.

- . Kişinin teslim ediliş edilmeyeceğı hakkında yerine getiren makam tarafından karar verilir. Avrupa tutuklama emrinin infazına ilişkin bu nihai karar, talep edilen kişinin tutuklanmasını izleyen 60 günlük süreç içinde alınmalıdır.

Nihai karar teslim olmayı gerektirdiğinde, talep edilen kişi ilgili makamlar arasında mutabık kalınan bir tarihte mümkün olan en kısa sürede teslim edilecektir. Talep edilen kişi, Avrupa tutuklama emrinin infazına ilişkin nihai karardan sonra en geç 10 gün içinde teslim edilecektir.

Teslim olunan kişi, teslim konu suç dışında teslim edilme tarihinden önce işlenen bir suç nedeniyle yargılanamaz, hüküm giyemez veya başka bir şekilde hürriyetinden yoksun bırakılamaz (bu genel kuralın, teslim olan kişinin hususilik kuralından vazgeçmesi durumunda rızası rızası gibi bazı istisnaları vardır).

4.2 KOLAYLAŞTIRICILAR

EUROJUST

Eurojust, Avrupa Birliğı Ceza Adaleti İş Birliğı Ajansıdır. Katılan her AB Üye Devleti, Eurojust'a bir Ulusal Üye atar. Bu üyeler, hâkim veya savcılardır. Sonuç olarak, her Üye Devletin kendi Ulusal Üyesi ve Vekili olan bir Ulusal Masası vardır.

Ulusal Üyeler, Ajansın operasyonel çalışmalarından sorumlu olan Eurojust Koleji'ni oluşturur. Kolej, diğerlerinin yanı sıra vaka analistleri, hukuk danışmanları ve veri uzmanlarını içeren Eurojust Yönetimi tarafından desteklenmektedir. Ajansın tesisleri, tüm AB dillerine tercüme olanakları ile güvenli toplantı olanakları ve ortak eylem günlerinin gerçek zamanlı olarak izlenip koordine edilebildiğı koordinasyon merkezleri için özel olarak geliştirilmiş bir toplantı salonu sağlar.

Avrupa Birliğı Ceza Adaleti İş Birliğı Ajansı (Eurojust), Lizbon Antlaşması'nın 85. maddesi ve Avrupa Birliğı Ceza Adaleti İş Birliğı Ajansı'na ilişkin 14 Kasım 2018 tarihli 2018/1727/AB sayılı Eurojust Tüzüğü temelinde faaliyet göstermektedir. Tüzük, Eurojust'ın yetkisini, yönetim yapısını, veri koruma rejimini ve AB dışı ülkelerle anlaşmalar yapma çerçevesini belirler.

Eurojust, iki veya daha fazla ülkeyi ilgilendiren çok çeşitli ciddi ve karmaşık sınır ötesi

suçlarla mücadele etmek için ulusal makamlarla birlikte çalışır. Eurojust'a getirilen davalar genellikle birden fazla suç türünü içerir. Öncelikli suç türleri şunlardır: terör, siber suç, insan ticareti, uyuşturucu kaçakçılığı, AB'nin mali çıkarlarına karşı suçlar (PIF suçları), göçmen kaçakçılığı, çevre suçları, kara para aklama ve dolandırıcılık.

Eurojust, sınır ötesi suç soruşturmalarının farklı aşamalarında kişiye özel operasyonel destek sunarak şunları sağlar: hızlı yanıtlar; haftanın yedi günü, günün 24 saati çalışan bir nöbetçi koordinasyon hizmeti; önemli meslektaşlarla bağlantılar; resmi çeviriler de dahil olmak üzere adli iş birliği taleplerinin hazırlanmasında yardım, paralel soruşturmaları koordine etmek; yargı makamları ve ilgili kolluk kuvvetlerini içeren koordinasyon toplantıları düzenlemek; iki veya daha fazla ülke arasındaki yasal bir anlaşmaya dayalı olarak adli makamların ve kolluk kuvvetlerinin uluslararası ceza soruşturmalarında birlikte çalıştıkları ortak soruşturma ekipleri (JIT'ler) kurmak ve/veya fon sağlamak ve Eurojust'ta düzenlenen ve koordinasyon merkezleri aracılığıyla gerçek zamanlı olarak yönlendirilen ortak eylem günleri planlamak (ulusal yetkililer bu sırada failleri tutuklayabilir, organize suç gruplarını dağıtabilir ve varlıklara el koyabilir).

Eurojust'ın önüne getirilen davalar ya iki ya da daha fazla AB Üye Devletini ya da bir Üye Devleti ve AB üyesi olmayan bir Devleti ilgilendirir. Bazen davalar, tek bir Üye Devlette işlenen ve sonuçları sınırlarının ötesinde olan suçları içerir. Eurojust, Üye Devletlere, yargı yetkisi ihtilafları, suçluların iadesi, delillerin kabul edilebilirliği ve mal varlıklarının dondurulması ve kurtarılması gibi sorunları ele almaya yönelik bir dizi araç dahil olmak üzere, adli iş birliğindeki engin deneyimini ve uzmanlığını sunmaktadır. Eurojust, tüm Üye Devletlerden ve çeşitli üçüncü Devletlerden yetkilileri barındırdığı için taleplere hızlı bir şekilde yanıt verebilir ve bazen bir vakayı saatler içinde çözmeye yardımcı olabilir.

Eurojust ile üçüncü Devletler (Sırbistan Cumhuriyeti, Gürcistan, Arnavutluk Cumhuriyeti, Ukrayna, Karadağ, Moldova Cumhuriyeti, Lihtenştayn Prenslığı, İsviçre Konfederasyonu, Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, İzlanda Cumhuriyeti ve Norveç Krallığı) arasında iş birliği konusunda birkaç anlaşma vardır. Bu anlaşmalar sayesinde Eurojust, üçüncü ülkelerdeki yetkili makamlarla İrtibat Noktalarına sahiptir. Bu bağlantılar, Üye Devletlerden savcıların, bir suç Avrupa Birliği sınırlarının ötesine geçtiğinde üçüncü bir ülkedeki meslektaşlarıyla hızlı temas ve irtibat kurmasını sağlar. İrtibat Noktaları, bir soruşturma sırasında Üye Devlet yetkilileriyle birlikte ya uzaktan ya da Eurojust'taki koordinasyon toplantılarına katılarak çalışabilirler.

Bir anlaşmanın sonucuna ek olarak, Amerika Birleşik Devletleri, Norveç, İsviçre, Ukrayna, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Gürcistan, Eurojust'a birer irtibat savcısı atamıştır.

Ayrıca Eurojust ile Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (ICPO-INTERPOL), Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, İbero-Amerikan Uluslararası Adli İş Birliği Ağı (Iber-RED) ve Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) gibi kuruluşlar arasında Mutabakat Zaptları vardır.

Bir Eurojust davası şunlar tarafından başlatılabilir:

- Ulusal yetkili makam: Eurojust'a bir İrtibat Savcısı görevlendiren Üye Devletlerdeki ve üçüncü Devletlerdeki yetkili makamlar, soruşturmalarında/kovuşturmalarında yardım talebinde bulunabilirler. Talep, Üye Devletin Eurojust'taki Ulusal Masası aracılığıyla yapılır.
- Kendi inisiyatifiyle: Eurojust Koleji, örneğin, davaya başlangıçta dahil edilmemiş olabilecek Üye Devletleri dahil etmek için ve Europol, Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Bürosu (OLAF), Avrupa Savcılığı Ofisi (AB menfaatine ilişkin mali suçlar) ve ulusal makamlardan (örneğin terörle ilgili bilgi alışverişi hakkında) alınan bilgilere dayanarak davalar arasındaki bağlantıları keşfettikten sonra kendi inisiyatifiyle de hareket edebilir.

Eurojust, üç seviyede toplantılar düzenler:

- I. Seviye (Kolej toplantısı): Eurojust'a sınır ötesi bir soruşturma gönderildiğinde, Eurojust Koleji davayı kaydetmek ve Eurojust'taki hangi Ulusal Üyelerin dahil edilmesi gerektiğini belirlemek için toplanır.
- II. Seviye (operasyonel toplantı): Kolej toplantısının ardından, ilgili ülkeler arasında bilgi alışverişini desteklemek, söz konusu yasal konuları tartışmak ve sonuç olarak ilgili ulusal makamlara tavsiyelerde bulunmak ve ayrıca olası bir III. Seviye toplantı hazırlamak için bir II. Seviye toplantı düzenlenebilir ve ilgili Ulusal Üye(ler) ve Ulusal Masası bu toplantıya katılır.
- III. Seviye (koordinasyon toplantısı): Yetkili ulusal makamların doğrudan dahil edilmesi gerekli görülürse, ilgili Ulusal Üyeler/Ulusal Masa tarafından desteklenen Eurojust, soruşturmacılar arasında bir III. Seviye koordinasyon toplantısı düzenler ve davaya doğrudan dahil olan savcılar da toplantıya katılabilir ve ortak soruşturma ekiplerinin (JIT'ler) oluşturulmasına yardımcı olabilir.

Talep anında takip gerektiriyorsa, acil eylem ilgili taraflarca tartışılır ve kabul edilir. Ulusal Masalar arasındaki hızlı bağlantılar kilittir. Masalar, acil tercümeler de dahil olmak üzere, Eurojust'un Sosyal Çalışma Birimindeki adli iş birliği danışmanlarının yardımından da yararlanabilir.

Sınır ötesi suç davalarında, koordinasyon toplantıları, ilgili ülkelerin adli makamlarını ve kolluk kuvvetlerini, ulusal düzeyde iş birliği ve/veya soruşturma ve kovuşturmaların koordinasyonu konusunda anlaşmaya varmak ve teşvik etmek için bir araya getirmek üzere tasarlanmıştır. Savcılar, soruşturma hâkimleri ve kolluk kuvvetleri temsilcileri bir araya gelir, bilgi paylaşır ve sonraki adımlar üzerinde anlaşmaya varır (yasal ve pratik sorunların nasıl çözüleceği, hangi tedbirlerin alınacağı ve hangi tedbirlerin uygulanacağı). Koordinasyon toplantıları, Ajans'ın ilgili ulusal makamlar arasında adli iş birliğini ve anlayışı kolaylaştırma çabalarının bir parçası olarak Eurojust'un Lahey'deki merkezinde veya güvenli bir video konferans yoluyla yapılır. Eurojust, her yıl birkaç yüz koordinasyon toplantısına ev sahipliği yapmaktadır. Taraflar davayı tartıştıklarında, suç işlediğinden şüphelenilen kişi veya gruplara karşı daha fazla koordineli eylemde bulunmaya karar verebilirler: a) ilgili olması halinde üçüncü Devletler de içerecek şekilde dahil edilmesi gereken ana muhatapların belirlenmesi; b) Europol ile yakın iş birliği içinde, verilerin çapraz olarak eşleştirilmesi ve diğer soruşturmalarla bağlantıların belirlenmesi dahil olmak üzere veri analizi; c) atılacak adımları görüşmek ve Avrupa Tutuklama Emri, Avrupa Soruşturma Emri, karşılıklı adli yardım talepleri ve dondurma/müsadere emirleri dahil olmak üzere adli iş birliği araçlarının zamanında kullanımını hazırlamak için ulusal makamlarla (yargı ve kolluk kuvvetleri) olaya özgü koordinasyon toplantılarının organizasyonu. Diğer temel konular arasında, yargı yetkisi çatışmalarının ve çifte yargılama/aynı suçtan iki kere yargılanmamanın (ne bis in idem) nasıl önleneceği ve şüphelinin yargılanacağı ülkedeki mahkemede delillerin kabul edilebilirliğinin nasıl sağlanacağı, d) Eurojust'ın yasal, pratik ve mali destek sağlayabileceği ortak soruşturma ekiplerinin (JIT'ler) oluşturulması; ve e) şüphelilerin eşzamanlı tutuklanması, evlerin ve diğer mülklerin aranması ve yasadışı mallara veya diğer varlıklara el konulması dâhil olmak üzere, Eurojust'taki koordinasyon merkezinden gerçek zamanlı olarak yönlendirilebilecek ortak eylem günlerinin planlanması yer almaktadır.

Eurojust'taki Ulusal Üyeler, karşılıklı adli yardım veya karşılıklı tanıma taleplerinin düzenlenmesi veya infazını kolaylaştırma veya başka şekilde destekleme ve ilgili Üye Devletlerinin yetkili ulusal makamlarıyla ve aynı zamanda Avrupa Birliği'nin yetkili organları ve yetkili uluslararası makamlarıyla, Üye Devletlerin uluslararası taahhütlerine uygun olarak doğrudan iletişim kurma ve bilgi alışverişinde bulunma yetkisine sahiptir.

Eurojust'un Ulusal Üyeleri, Devletin ulusal hukukuna uygun olarak, kendi Devletlerinin aşğıdaki kayıt türlerinde yer alan bilgilere erişebilir veya bu bilgileri elde edebilir: adli sicil kayıtları, tutuklanan kişilerin kayıtları, soruşturma kayıtları, DNA kayıtları ve Ulusal Üyenin görevlerini yerine getirmek için bu tür bilgilerin gerekli olduğu hallerde Üye Devletlerin kamu makamlarının diğer kayıtları.

Diğer önemli araçlar, Eurojust tarafından suç örgütlerine ve terör gruplarına karşı tutuklamalar, aramalar, şüpheli ve tanıklarla görüşmeler, delillere el koyma ve varlıkların dondurulmasının aynı anda birkaç ülkede gerçekleştirildiği eylem günlerini desteklemek için oluşturulan *koordinasyon merkezleridir*. Eurojust'tan hukuk uzmanları ve teknik uzmanlar tarafından desteklenen ilgili ülkelerin Ulusal Masaları temsilcilerinin ve/veya İrtibat Savcılarının koordinasyon merkezinden faaliyet gösterdiği benzersiz ortam başarının sırrıdır. Koordinasyon merkezleri, sahada toplanan delillerin ve bilgilerin güvenli bir ortamda tüm ilgili ulusal makamlar arasında hızlı bir şekilde paylaşılmasını sağlamak için son teknoloji ile donatılmış özel bir Eurojust odasından ve/veya sanal olarak video konferans olanaklarıyla kurulmuştur. .

Bazı davaların gelişmesi aylar hatta yıllar alırken, bazıları savcılarının çok hızlı hareket etmesini gerektirir. Zaman konusunda hassas bir soruşturmada, Üye Devletlerdeki yetkili makamlar Eurojust'tan acil yardım isteyebilir; örneğin, bir Avrupa Tutuklama Emrinin hızlı bir şekilde infazını, bir banka hesabının dondurulmasını veya kanıtların toplanmasını kolaylaştırmak için. Kolluk kuvvetleri ve hukuk uygulayıcıları, Eurojust'ın kendisine yönlendirilen talepleri her zaman almasını ve işlemlerini sağlayan Eurojust'ın *nöbetçi koordinasyon mekanizmasına* güvenebilirler. Mekanizma, ilgili Üye Devletleri tarafından haftanın yedi gün 24 saat iletişime geçilebilen nöbetçi koordinasyon mekanizması temsilcileri (her Eurojust Ulusal Masasından bir tane) tarafından yürütölmektedir. Nöbetçi koordinasyon mekanizması telefon numaralarının bildirilmesi savcılar, hakimler ve kolluk kuvvetleri ile sınırlıdır.

AVRUPA YARGI AĞI

1998 yılında oluşturulan Avrupa Yargı Ağı (EJN), Üye Devletlerdeki her Üye Devlet tarafından uluslararası adli iş birliğinden sorumlu merkezi makamlar ve uluslararası adli iş birliği alanında belirli sorumluluklara sahip adli makamlar veya diğer yetkili makamlar arasından belirlenen Temas Noktalarından oluşur.

EJN Temas Noktalarının başlıca rolü, özellikle ağır suç türleriyle mücadele eylemlerinde olmak üzere, AB Üye Devletleri arasında cezai konularda adli iş birliğini kolaylaştırmaktır. Bu amaçla, yetkili makamlar arasında doğrudan temasların kurulmasına yardımcı olurlar ve adli iş birliği için etkili bir talep hazırlamak veya genel olarak adli iş birliğini geliştirmek için gerekli yasal ve pratik bilgileri sağlarlar.

(EJN) Temas Noktaları arasında, her Üye Devlet, koordinasyon rolü olan bir Ulusal Temsilci belirlemiştir. Her Üye Devletin ayrıca Avrupa Yargı Ağı internet sitesindeki bilgilerin Avrupa Yargı Ağı'nın elektronik araçları da dâhil olmak üzere sağlanmasını ve güncellenmesini sağlayan bir Elektronik Araç Temsilcisi vardır.

EJN'nin, EJN idaresinden sorumlu ayrı bir birim olarak, Lahey'deki Eurojust'ta bulunan bir Sekreteryası vardır. Avrupa Yargı Ağı Sekreteryası, ağın işleyişini ve sürekliliğini sağlar.

EJN'nin internet sitesi, www.ejn-crimjust.europa.eu, uluslararası adli iş birliği ile uğraşan uygulayıcıları desteklemek için oluşturulmuştur. Burada, AB Üye Devletleri, AB aday ülkeleri ve Avrupa Yargı Ağı ile ilişkili ülkelerdeki adli iş birliği hakkında genel bilgileri bulabilirsiniz. Ayrıca adli iş birliği için EJN elektronik araçlarından da yararlanabilirsiniz. Ek olarak, Avrupa Yargı Ağı internet sitesinde üçüncü Devletlerle ve diğer adli ağlarla iş birliğine ayrılmış bir bölüm de vardır.

Bir talebin Eurojust tarafından mı yoksa Avrupa Yargı Ağı Temas Noktaları tarafından mı ele alınacağını belirlemek için kullanılan kriterlerle ilgili olarak, en çok kullanılan kriter olarak vakanın karmaşıklığından ve ardından aciliyetinden bahsedilebilir. Eurojust'ın üstesinden gelmek için en iyi donanıma sahip olduğu karmaşık bir vakanın olası göstergeleri şunlardır: (i) sadece geçici iş birliği değil, soruşturma/kovuşturmanın koordinasyonuna duyulan ihtiyaç, (ii) çoklu yargı tedbirlerinin eşzamanlı olarak koordine edilmesi, (iii) birkaç Üye Devlette paralel soruşturmaların varlığı, (iv) söz konusu yasal/pratik konunun niteliği (örneğin, Eurojust, yargı yetkisi çatışmaları veya ortak soruşturma ekipleri ile ilgili konular ve Avrupa tutuklama emirleri ile ilgili karmaşık konular için kullanılır) ve (v) yargılama aşamasında kapsamlı planlama.

Avrupa Yargı Ağı, hem belirli durumlarda rehberlik sağlamak için (örneğin, bir talep/emrin nereye gönderileceği, talep/emir için gereksinimler, video konferanslarda yardım

veya doğrudan temas kurulması) hem de örneğin karşılıklı adli yardım/Avrupa Soruşturma Emirleri, Avrupa Tutuklama Emirleri veya uygulanacak mevzuat (örneğin, uygulama veya onay durumu hakkında) veya bir Üye Devletteki yasal sistem hakkında bilgilerle ilgili genel soruları yanıtlamak için kullanılır. Avrupa Yargı Ağı Temas Noktaları, aktif araçlar olarak, yetkili adli makamlar arasında doğrudan temaslara olanak tanıyarak davaların ele alınmasını hızlandırır.

Suçun türü/niteliği önemli bir kriterdir. Ancak sonunda, hangi kuruluşun bir talebi ele alması gerektiğine ilişkin değerlendirme davaya özgü olarak yapılır. Eurojust ve Avrupa Yargı Ağı Temas Noktaları arasında doğrudan temasın ve ön görüşmelerin önemi vurgulanmalıdır.

ORTAK SORUŞTURMA EKİBİ AĞI

Ortak Soruşturma Ekipleri Ulusal Uzmanlar Ağı (JIT Ağı) 2005 yılı Temmuz ayında kurulmuştur. Üye Devlet başına en az bir Ulusal Uzmandan oluşan JIT Ağının amacı, Üye Devletlerdeki uygulayıcıların çalışmalarını kolaylaştırmaktır. JIT Ağı, öncelikle ortak soruşturma ekiplerinin kullanımını teşvik etmektedir. Ayrıca, JIT Ağı, ekiplerin kurulmasını kolaylaştırır, deneyimlerin ve iyi uygulamaların paylaşılmasına yardımcı olur ve çeşitli Üye Devletlerdeki ortak soruşturma ekiplerinin kurulmasıyla ilgili yasal, idari ve operasyonel açılardan uygulayıcılara yardımcı olur.

Örneğin, Ortak Soruşturma Ekiplerindeki ulusal uzmanlar, ortak soruşturma ekiplerinin kurulması anlaşmasını hazırlarken uygulayıcılara yardımcı olabilir. Bu görevi kolaylaştırmak için bir model geliştirilmiştir.

AVRUPA KONSEYİ EK

- **Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve El Konulmasına İlişkin Sözleşme 08.11.1990**

Onaylama: 06.10.2004 - Yürürlüğe girme: 01.02.2005

Bu Sözleşmenin amacı, suçun soruşturulmasında ve suç gelirlerinin takibi, elde tutulması ve bunlara el konulmasında uluslararası iş birliğini ve karşılıklı yardımı kolaylaştırmaktır. Sözleşme, tam bir mevzuat uyumu olmasa bile benzer bir etkinlik düzeyine ulaşmada Devletlere yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Taraflar özellikle şunları taahhüt eder:

- Suç gelirlerinin aklanmasını suç saymak.
- Araçlara ve gelirlere (veya değeri bu tür gelirlere karşılık gelen mülklere) el koymak.

Sözleşme, uluslararası iş birliği için şunları sağlar:

- soruşturmada yardım biçimleri (örneğin, delil elde etmede yardım, bilginin bir talep olmaksızın başka bir Devlete aktarılması, ortak soruşturma tekniklerinin benimsenmesi, banka gizliliğinin kaldırılması vb.),
- geçici önlemler: banka hesaplarının dondurulması, taşınmasını önlemek için gelire el konulması,
- suç gelirlerine el koymaya yönelik tedbirler: başka bir Devletin talebi üzerine müsadereye yol açan ulusal yargılamalara ilişkin yurtdışında verilen bir müsadere emrinin talep edilen Devlet tarafından yerine getirilmesi.

- **Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi 27.01.1999**

Onaylama: 29.03.2004 - Yürürlüğe girme: 01.07.2004

Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi, çok sayıda yolsuzluk uygulamasının koordineli bir şekilde suç haline getirilmesini amaçlayan iddialı bir araçtır. Ayrıca tamamlayıcı

ceza hukuku önlemleri ve yolsuzluk suçlarının kovuşturulmasında daha iyi uluslararası iş birliği sağlar. Sözleşme, üye olmayan Devletlerin katılımına açıktır. Uygulanması, 1 Mayıs 1999'da faaliyete geçen "Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu - GRECO" tarafından izlenecektir. GRECO'ya üye olmayan Devletler Sözleşmeyi onayladıkları anda otomatik olarak üye olacaktır.

Sözleşme ayrıca yardım ve yataklık, dokunulmazlık, Devletlerin yargı yetkisini belirleme kriterleri, tüzel kişilerin sorumluluğu, yolsuzlukla mücadele konusunda ihtisas kurumlarının kurulması, soruşturma veya kovuşturma makamlarıyla iş birliği yapan kişilerin korunması, delil toplama ve mülklerin müsaderesi ile ilgili hükümleri de içermektedir. Yolsuzluk suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında gelişmiş uluslararası iş birliği (karşılıklı yardım, suçluların iadesi ve bilgi sağlanması) sağlar.

- **27 Ocak 1977 tarihli Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi**

Türkiye bu Sözleşmeyi 19.05.1981 tarihinde onaylamıştır ve 20.08.1981 tarihinden beri yürürlüktedir.

Sözleşme, terör eylemleri gerçekleştirmiş kişilerin iade edilmesini kolaylaştırmak için tasarlanmıştır. Bu amaçla, Tarafların siyasi suç olarak veya siyasi suçlarla bağlantılı suçlar olarak veya belirli ağırlıktaki eylemler, uçak kaçırma, adam kaçırma ve rehin alma, kullanımları insanları tehlikeye atıyorsa bomba, el bombası, roket, mektup veya paket bombası kullanılması gibi siyasi saiklerden esinlenen suçlar olarak değerlendirmemeyi üstlendikleri suçları listeler. Ayrıca Sözleşme, Taraflara, bir kişinin yaşamına, fiziksel bütünlüğüne veya özgürlüğüne karşı herhangi bir şiddet eylemini siyasi bir suç olarak değerlendirmeme yetkisi vermektedir.

Sözleşmedeki hiçbir şeyin, bir Tarafa, daha sonra yalnızca ırk, din, milliyet veya siyasi görüş nedeniyle yargılanabilecek veya cezalandırılacak bir kişiyi iade etme yükümlülüğü getirdiği şeklinde yorumlanmayacağı açıkça belirtilmiştir.

- **15.05.2003 tarihli Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesini Değiştiren Protokol**

Onaylama: 20.05.2005 (Türkiye’de henüz yürürlükte değildir)

Değişiklik Protokolünün temel özellikleri şunlardır:

- "siyasetle ilgili olmayacak" suçların listesi, ilgili BM terörle mücadele Sözleşmeleri ve Protokollerinde tanımlanan tüm suçları kapsayacak şekilde önemli ölçüde genişletilmiştir.
- gelecekte listeye yeni suçların eklenmesine izin verecek basitleştirilmiş bir değişiklik prosedürünün getirilmesi.
- Sözleşme, Gözlemciler tarafından Avrupa Konseyi'ne katılıma açılmıştır. Bakanlar Komitesi, dava bazında diğer Devletleri de Sözleşmeye katılmaya davet etmeye karar verebilir.

Sözleşme, suçluların iadesine ilişkin genel konularla doğrudan ilgilenmemekle birlikte, klasik ayrımcılık hükmü, ölüm cezası uygulama riski veya şartlı tahliye olmaksızın işkence veya ömür boyu hapis cezasına tabi olma riski bulunan bir ülkeye iade edilmeyi reddetmeye yetki veren bir hükmü içerecek şekilde genişletilmiştir.

- **16.05.2005 tarihli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi**

Türkiye bu Sözleşmeyi 23.03.2012 tarihinde onaylamıştır ve 01.07.2012 tarihinden beri yürürlüktedir.

Avrupa Konseyi, terörizmle mücadeleyle ilişkin mevcut uluslararası metinlerin etkinliğini artırmak için bu Sözleşmeyi kabul etmiştir. Üye Devletlerin terörü iki farklı yoldan önleme çabalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır:

- terör suçlarının işlenmesine yol açabilecek belirli eylemleri (aleni tahrik, işe alma ve eğitim) cezai suç olarak tesis ederek,
- terörün önlenmesi konusundaki iş birliğini hem ulusal (ulusal önleme politikaları) hem de uluslararası düzeyde güçlendirerek (mevcut suçluların iadesi ve karşılıklı yardım düzenlemelerinin ve ek araçların değiştirilmesi).

Sözleşme, terör mağdurlarının korunması ve zararlarının giderilmesine ilişkin bir hüküm içermektedir. Etkili uygulama ve takibi sağlamak için bir danışma süreci planlanmıştır.

- **22.10.2015 tarihli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokol**

Türkiye bu Sözleşmeyi 13.02.2018 tarihinde onaylamıştır ve 01.06.2018 tarihinden beri yürürlüktedir.

Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi Protokolü (CETS No. 196), terör amacıyla bir dernek veya gruba katılmak, terör eğitimi almak, terör amacıyla yurtdışına seyahat etmek ve bu amaçla seyahati finanse etmek veya organize etmek de dahil olmak üzere bir dizi eylemi cezai bir suç haline getirmektedir. Protokol ayrıca hızlı bilgi alışverişini kolaylaştıran ve 7/24 faaliyet gösteren ulusal temas noktaları ağı sağlar.

- **16.05.2005 tarihli Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi**

Onaylama: 02.05.2016 Yürürlüğe girme: 01.09.2016

Sözleşme, esas olarak insan ticareti mağdurlarının korunmasına ve haklarının korunmasına odaklanan kapsamlı bir sözleşmedir. Aynı zamanda insan ticaretini önlemeyi ve insan tacirlerini yargılamayı da amaçlamaktadır.

Sözleşme; ulusal veya ulus ötesi, organize suçla ilgili olsun veya olmasın ve mağdur kadın, erkek veya çocuk kim olursa olsun ve istismar, cinsel sömürü, zorla çalıştırma veya hizmet türü ne olursa olsun tüm insan ticareti biçimleri için geçerlidir.

Sözleşme, Tarafların Sözleşme hükümlerine uymasını garanti eden bağımsız bir izleme mekanizmasının ("GRETA") kurulmasını sağlar.

- **16.05.2005 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konulması, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanına ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi**

Onaylama: 02.05.2016 Yürürlüğe girme: 01.09.2016

Bu yeni Sözleşme, kara paranın aklanmasının önlenmesi ve kontrolünü ve terörizmin finansmanını kapsayan ilk uluslararası sözleşmedir. Metin, terör örgütleri de dahil olmak üzere suç örgütlerinin elinde bulunan finansal bilgilere veya varlıklara ilişkin bilgilere hızlı erişimin, başarılı önleyici ve baskıcı önlemler için kilit olduğu ve nihayetinde bunları durdurmanın en iyi yolu olduğunu belirtmektedir.

- **11.05.2011 tarihli Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve**

Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Onaylama: 14.03.2012 - Yürürlüğe girme: 01.08.2014

Avrupa Konseyi'nin bu yeni dönüm noktası olan sözleşmesi, kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak için pan-Avrupa düzeyinde yasal bir çerçeve oluşturmanın yolunu açmaktadır. Sözleşmenin 1. maddesinde Sözleşmenin amaçları arasında şundan bahsedilmektedir: “d) kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti ortadan kaldırma amacıyla uluslararası iş birliğini yaygınlaştırmak”.

(20 Mart 2021 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine karar verilmiştir.)

- **28.10.2011 tarihli Tıbbi Ürün Sahteciliği ve Halk Sağlığına Tehditler İçeren Benzeri Suçlar Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi**

Onaylama: 21.09.2017 Yürürlüğe girme: 01.01.2018

"Tıbbi Suçlar Sözleşmesi", Taraf Devletleri aşağıdakileri suç saymaya mecbur eden ilk uluslararası ceza hukukudur:

- sahte tıbbi ürünlerin imalatı,
- sahte tıbbi ürünleri tedarik etmek, tedarik etmeyi teklif etmek ve bunların ticaretini yapmak,
- belgelerin tahrif edilmesi,
- tıbbi ürünlerin izinsiz üretimi ve temini ile uygunluk şartlarına uymayan tıbbi cihazların piyasaya sürülmesi.

Sözleşme, kamu idaresinin farklı sektörleri arasında ulusal ve uluslararası iş birliği için bir çerçeve, ulusal düzeyde koordinasyon için tedbirler, kamu ve özel sektör tarafından kullanılmak üzere önleyici tedbirler ve mağdur ve tanıkların korunması için bir çerçeve sağlar. Ayrıca Sözleşmenin Taraf Devletler tarafından uygulanmasını denetlemek için bir izleme organı kurulması öngörülmektedir.

1. VAKA ÇALIŞMALARI

VAKA

İspanya'da yabancı teröristler hakkında bir adli soruşturma yürütülmektedir. Gaziantep'te (Türkiye) bir şüpheli gözaltına alınmıştır. Şüphelinin İspanyol vatandaşı olduğu ve bir terör örgütünün saflarına katılmak üzere Suriye'ye varmak amacıyla İspanya'dan seyahat ettiği öğrenilmiştir.

İspanya, Türkiye'ye, şüpheliyle video konferans yoluyla duruşma yapılmasını içeren uluslararası bir istinabe talebi göndermiştir. İstinabe talebi ayrıca Türkiye'de ikamet eden bir tanığın dinlenmesini içermektedir.

1. İspanya ile Türkiye arasında bu durumda uygulanacak uluslararası bir yasal iş birliği Sözleşmesi veya Protokolü var mı?
2. İstinabe talebini hangi Türk kurumu alacaktır? (veya başka bir deyişle, İstinabe Talebi hangi Türk kurumuna gönderilmelidir?)
3. Tanığın ifadesinin alınması için izlenecek prosedür nedir?
4. Şüphelinin ifadesinin alınması için izlenecek prosedür nedir?

VAKA B

Ocak 2020'de Madrid'de (İspanya) önemli miktarda sahte euro banknotu yakalanmıştır. Kaynağı Fransa'ya kadar izlenmiştir. İspanya, Eurojust'a atanan İspanyol Ulusal Üye ile iletişime geçerek Eurojust'a bir dava kaydetmiştir. Fransız yetkililerin Nantes (Fransa) bölgesinde aynı sahte euro banknotlarını üreten bir örgütü zaten araştırdığı ortaya çıkmıştır.

Europol ve Eurojust'ın yardımıyla, bir İspanyol/Fransız Ortak Soruşturma Ekibi (JIT) kurulması için karşılıklı bir karara varılmıştır. Karar, Eurojust'ta adli makamların davanın tekilliklerini ve bir Ortak Soruşturma Ekibi kurulmasının yararlı olup olmadığını tartıştığı bir toplantı yapıldıktan sonra verilmiştir. Sonuca oybirliğiyle varılmıştır: Davanın karmaşıklığı ve operasyon günü boyunca koordinasyon ihtiyacı nedeniyle ortak bir soruşturma ekibine ihtiyaç vardı. Ortak Soruşturma Ekibinin birincil hedefleri şunlardı:

- Baskı makinesinin yerinin tespit edilmesi.

- Banknotların ofset basımı için matbaanın bulunması.
- Örgütün suç faaliyeti ve tasfiyesi için delillerin ortaya çıkarılması ve toplanması.

Fransız Savcı ve İspanyol Soruşturma Hakimi Mart 2020'de Ortak Soruşturma Ekibini kurmuştur. Bir anlaşma ve operasyonel plan imzalanmıştır. Planlanan süre 6 aydır.

Bir Fransız polisi, İspanyol Hakim tarafından yetkilendirilen telefon dinlemesi sırasında elde edilen konuşmaları gerçek zamanlı olarak dinlemek için İspanya'ya gitmiştir. 3 ay boyunca İspanya'da ikincil üye olarak görev yapmıştır. Bunlar sayesinde, Nantes'te baskı makinesinin bulunduğu yeri belirlemek mümkün olmuştur. Ayrıca Madrid'de sahte euroların yatırıldığı yer de açıklanmaya hazır hale gelmiştir. Her iki yerden de suç örgütü üyeleri arasındaki görüşmelerde bahsedilmiştir ve birkaç gün boyunca bu yerler kontrol edilmiştir. Her iki ülkenin kolluk kuvvetleri temsilcileri, suç örgütü mensuplarının her gün birkaç saat boyunca orada görüldüğü kadarıyla yasadışı faaliyetlerinde bulunduklarını doğrulamıştır.

Mayıs 2020'de Eurojust'ta düzenlenen bir Ortak Soruşturma Ekipleri liderleri toplantısında, arama emirlerinin çıkarılacağı kesin gün üzerinde anlaşmışlardır. 24 Haziran 2020'de tutuklama emirleri başarıyla infaz edilmiştir. İspanya'da 17, Fransa'da 10 kişi tutuklanmıştır. Sahte banknotlar ve matbaacı ele geçirilmiştir. Kanıt olarak yararlı olan birkaç belge de ele geçirilmiştir. Bu belgeler incelendiğinde, örgütün bir kısmının İstanbul'da (Türkiye) da faaliyet gösterdiği ortaya çıkmıştır. Fransız ve İspanyol yargı makamları, Türkiye makamlarıyla Ortak Soruşturma Ekibini genişletmek istemektedir. Bu hususta birkaç nokta görüşülmüştür:

1. Türkiye, İspanya ve Fransa'yla Ortak Soruşturma Ekibi oluşturmaya ilişkin yasal çerçeve
2. Bunu yapmaya yönelik prosedür
3. Türk ekibinin detaylı yapısı. Lider kim olacak? Türkiye'de bir İspanyol geçici üye olması mümkün mü?
4. Kontrollü teslimatlar: Bu suçla uğraşırken bu tekniği kullanmak mümkün müdür?

3. EK ÇALIŞMA MATERYALLERİ

AVRUPA KONSEYİ

Türkiye tarafından imzalanan sözleşmeler:

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/>

/conventions/treaty/country/TUR?p_auth=fARbGBhM

AVRUPA BİRLİĞİ

➤ Karşılıklı tanıma araçları

Avrupa Tutuklama Emri

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32002F0584>

Hükümlülerin nakli

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008F0909>

Gözetim tedbirleri

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32009F0829>

Avrupa koruma emri

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0099>

El koyma ve müsadere

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32018R1805>

Şartlı tahliye

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008F0947>

Mali cezalar

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32005F0214>

Avrupa soruşturma emri

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0041>

➤ Avrupa Birliği bünyesindeki kolaylaştırıcılar

➤ Eurojust

<https://www.eurojust.europa.eu/>

➤ Avrupa Yargı Ağı

https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx

➤ Ortak Soruşturma Ekibi Ağı

Anlaşma modeli

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2010.070.01.0001.01.ENG

Ortak Soruşturma Ekibi değerlendirme formu

<https://www.eurojust.europa.eu/jit-evaluation-form>

➤ E-justice:

<https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=en&init=true>

4. İLAVE OKUMA

Ortak Soruşturma Ekiplerine ilişkin Rehberler

<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/jits-practical-guide>

<https://www.eurojust.europa.eu/joint-investigation-teams-also-successful-third-countries>

Ortak Soruşturma Ekibi değerlendirme raporu

<https://www.eurojust.europa.eu/second-jit-evaluation-report>

5. EĞİTİM REHBERİ/PLANI

Cezai konularda uluslararası adli iş birliği semineri

Başlıca amaçlar ve hedefler, şu şekildedir:

- Cezai konularda yabancı adli makamlarla iş birliği yapmaya yönelik yasal dayanakların belirlenmesi
- Katılımcılara yeni iş birliği türleri (Ortak Soruşturma Ekipleri) hakkında bilgi verilmesi
- İyi uygulamaların tespit edilmesi
- Yurt dışından çıkarılan dersler: Eurojust'ın faydası ve cezai konularda uluslararası adli iş birliğindeki rolü

Vaka çalışmaları vasıtasıyla öğrenme

- Her vakanın dikkatli bir şekilde okunması
- Vakaların başlıca hususlarına ilişkin genel ve hazırlıksız tartışma
- Eğitici tarafından belirtilen fikirler veya sorular üzerine spesifik tartışma

Seminer süresi

2 gün:

- 1. Gün: Eğitim modülünde ele alınan konuların sözlü olarak açıklanması ve Türkiye'de uygulanabilecek yasal dayanaklara ilişkin ayrıntılı açıklama
- 2. Gün: Vaka çalışmaları ve diğer ülkelerde elde edilen deneyimler

Lojistik

Tartışmalara tam katılımın sağlanması için katılımcılar her birinde en fazla 10 katılımcı olacak şekilde 4 gruba ayrılabilir. İki grup, Vaka A'yı incelerken iki grup Vaka B'yi inceler. Bu oturumların sonunda, dört grup bir araya gelir ve her iki vakanın genel değerlendirmesine kendi katkılarını sağlar.

6. DEĞERLENDİRME FORMU

CEZAI KONULARDA ULUSLARARASI ADLİ İŞ BİRLİĞİ SEMİNERİ

- Faaliyet ne kadar ilginizi çekti ve sizin işiniz ne kadar faydalı oldu? (1 hiç 10 çok yüksek anlamına gelmektedir).

<i>İlgi çekicilik</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Fayda</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- Lütfen faaliyetin içeriğiyle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisine katıldığınızı işaretleyiniz:

- ☐ Faaliyet konuları, uygulamadan ziyade daha çok teorik veya doktrin açısından ele alındı.
- ☐ Faaliyet konularına yönelik yaklaşım teorikten ziyade daha uygulamaya yönelikti.
- ☐ Faaliyetin konusuna yönelik teorik ve uygulamaya yönelik yaklaşımlar doğru bir şekilde birleştirilmişti.

- Lütfen faaliyetin aşağıda belirtilen hususlarıyla ilgili memnuniyet düzeyinizi belirtiniz (1 hiç 10 çok yüksek anlamına gelmektedir).

<i>Belgelerin seçimi</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>(ele alınan hususlar)</i>										
<i>Eğiticiler tarafından sunulan belgeler</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>(nicelik)</i>										
<i>Eğiticiler tarafından sunulan belgeler</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>(nitelik)</i>										
<i>Faaliyetin uygulanmasında faaliyeti düzenleyenler ve eğiticiler tarafından gösterilen ilgi</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

<i>Katılımcıların faaliyete gösterdiği ilgi</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Zaman dağılımı</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Genel olarak organizasyon</i>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- Faaliyetin süresiyle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisine katıldığınızı işaretleyiniz:
 - ☐ Çok uzundu, daha kısa olabilirdi.
 - ☐ Süre uzatılmalıdır.
 - ☐ Faaliyetin içeriği ve süresi iyi ayarlanmıştı.
- Bu konuyla ilgili faydalı sonuçlara ulaşıldı mı?
 - Evet
 - Hayır
- Sizce, faaliyeti düzenleyenler ve eğiticiler, ilgili konular hakkında deneyim ve görüş paylaşımını teşvik etti mi?
 - Evet
 - Hayır
- Faaliyetin konusu göz önünde bulundurulduğunda, sizce:
 - ☐ Eğiticilerin mesleki arka planı uygun muydu?
 - ☐ Farklı bakış açılarına katkıda bulunan diğer meslek gruplarından konuşmacı eksikliği var mıydı?
- Faaliyeti genel olarak değerlendirdiğinizde 1 ila 10 arasında kaç puan verirsiniz?:

